

DOMOVINA

Upravištvu „Domovine“ v Ljubljani, Knaflova ulica 5

Uredništvo „Domovine“, Knaflova ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tizenemstvo: četrtletno 8 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za lastno tematsko razen Amerike: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din; Amerika letno 1 dolar. — Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Vzroki številnih nesreč v naših rudnikih

Pohlep po velikem dobičku, ki ga malo briga ali je delavec lačen ali bolan, je kriv bede našega rudniškega in vsega drugega delavstva in pa tudi številnih nesreč v rudnikih in drugih obratih. Nesreča ne počiva, toda če so varnostne naprave v redu, bi ne bilo toliko smrtnih žrtev. Čudno je to, da so prav v času ogromnega napredka obratne nesreče mnogo bolj pogoste kakor v prejšnjih časih.

Preprečevanje nezgod je važna človeška dolžnost, ki naj jo odgovorni činitelji v resnici tudi izvršujejo. Ne zadostuje, da se na vsake tri do pet let morda kar v naglici pregleda kaka varnostna naprava. Poskrbljeno mora biti, da ne bo tvegano niti eno življenje ali zdravje delavca.

Po podatkih ministrstva za gozdove in rud-

nike se je v letu 1934, pri delu smrtno ponesrečilo 179 rudarjev, huje se je poškodovalo, da so za delo nesposobni, 320 rudarjev in laže 4901 rudar. To so velike številke, ki govore da so vse te žrtve dobile poškodbe ne po naključju, temveč zato, ker varnostnih naprav ni bilo ali pa te niso bile v redu.

Premogokopni rudniki so zahtevali največ žrtev. V vseh teh rudnikih je pustilo svoje življenje 169 rudarjev, huje poškodovanih je bilo 251, laže pa 3149. V kovinarski industriji in pri izdelovanju sirovega železa in bakra sta se smrtno ponesrečila v letu 1934, dva delavca, 17 je bilo hudo poškodovanih in 527 pa laže.

To so žalostne številke, ki glasno kličejo, da bi bilo treba proti malomarnim podjetnikom skrajno strogo postopati.

bljani na gostilniškem vrtu nesel na konici noža košček sira kapelniku, ki je tako igne-ritno krotil svoje muzikante. Kako odkritosrčno se je Matajev Matija pogovarjal s stražnikom in kako rad je imel Matijo njegov svak, bogat trgovec Krajan, dočim je Matijeva sestra Špela kot mestna gospa kar vihala nos zaradi Matijevih odkritosrčnosti!

Česa naš uči povest o Matajevem Matiji? Tegale: Če si še tako neroden po svojem obnašanju, če ti je zibelka tekla bogve kje v rovtah in ti ni bilo dano spoznavati boljšo omiko, — samo da si pošten, odkritosrčen in čistih rok, pa te bodo povsod prijazno sprejeli in ti odpustili majhne nevšečnosti.

Marsikaj poučnega prinaša »Domovina«, pa sem si dejal: ne bo nápak, če povemo tudi besedo o lepem obnašanju. Poznam razmere na deželi, v mestu imam opravka s kmetijskimi ljudmi, opazujem jih na vlaku in drugod, pa vidim da je res treba marsikaj pograti, še več pa svetovati.

Kakšna obleka dela človeka

Omika in lepo vedenje sta dragocena lastnina vsakogar, ki ju premore. Omiko si pridobiš v šolah, z marljivim čitanjem, v raznih tečajih in pogovorih s pametnimi ljudmi. Lepega obnašanja pa se navadiš v dobro vzgojeni družbi.

Kamorkoli prideš, povsod te najprej presodijo po obleki, oziroma po vsej zunanosti, nato pa po vsem tvojem zadržanju, po govoru in kretnjah. Pregovor, da obleka dela človeka, je bil veljaven menda že takrat, ko so se naši davni predniki oblačili v živalske kože. Trda je danes za denar in vsi vemo, koliko skrbi in truda stane kmečkemu gospodarju, preden more obleči vso svojo številno družino. Toda vedeti je treba: ne nova, temveč snažna obleka napravlja človeka prikupnega! Bolje je, da prideš v družbo s skrbno pošteno in sveže oprano sraico, kakor pa s svilenom toda zamaščeno gosposko kravato.

Če so dekleta pri hiši

Snaga in red — to sta besedi, ki bi morali biti najvišji zakon vsake kmečke domačije. Toliko se ponašamo z našo naprednostjo in s civilizacijo in tako radi omalovažujemo druge! Kdor pa je potoval po Švici ali pa celo po Nizozemskem in Danskem, pa se vrne na naše podeželje, mora marsikod žalosten zmajati z glavo. Naša gospodinja hiti z umazanim predpasnikom brisati mizo. Čim vstopi gost v hišo. Prt, ki ga pogrne, — je umazan in popackan še od lanskega leta. Steklenica, kozarci, vse je venomer mastno, neokusno. Vemo, da kmečka mati ne zmoro vsega. Če pa so dekleta pri hiši, gost ne more odpustiti nesnage in nereda. Črnogorski pregovor pravi: »Vse za ugled, ugleda pa za nobeno ceno!« To bi moralo zlasti veljati za naša dekleta, za naše bodoče gospodinjice: naj bo še toliko trpljenja in garanja pri hiši, snaga in red zaradi tega ne smeta trpeti. Revščina ne sme biti izgovor, kajti tudi siromak ima dve roki, da lahko v svoji skromni bajti postavi vsako stvar na svoje mesto in da sleherni dan čisti svoje bivališče in dvorišče.

Očistimo domačije

Kako dolgo bodo pri nas, ki si hočemo pomagati s tujskim prometom, kako dolgo bodo še zevala pred hišami smrdljiva gnojišča z

Letos uspeva od vinskih trt le šmarnica

Ne smemo si zapirati oči pred dejstvom, da se v Sloveniji popije mnogo preveč alkohola, in to kljub hudi gospodarski stiski. Pretepi, uboju, zločinu proti pravosti in žaloigre nestetih družin so posledica.

Zlastj pa je hud strup za naš narod šmarnica. Razumljivo je, da se je ta samorodna trta tako razširila, saj rodi tudi v letih, ko ima zlahna trta malo pridelka. To velja še zlasti za letošnje leto, ko uničuje peronospora zlahne vinograde. Šmarnica je zdaj edina, ki skoro ne pozna nobene bolezni.

Šmarnice je mnogo nasajene v zgornjem in srednjem delu Slovenskih goric, v ljutomersko-ormoških gorah je ni. Nasadili so jo kmetje največ po vojni. Ta samorodna trta uspeva dobro, če jo le malo obdelujejo in ra-

se zelo bujno, obrdijo pa tako, da se mladice lomijo od teže. Šmarnično vino ima zaradi primesi metilnega alkohola strašno moč, ki iz človeka napravi zver. Zraven tega pa je zdravju izredno škodljiva. Ker je pridelovalci ne morejo prodati, jo vso popijejo doma.

Šmarnico bi bilo treba temeljito odstranjevati s tem, da bi jo precepjali na druge vrste. Za domačo rabo naj bi se temu vinu primešavala polovica vode, da bi bila škodljivost zmanjšana. S tem bi izostalo mnogo gorja, ki ga je povzročilo doslej to vino, ki ugonablja zlasti mladino. Imamo dovolj dokazov v Slovenskih goricah, da je zaradi močnega uživanja šmarnice ponekod mladina duševno bolna. Kaj pomaga, da šmarnica obilno rodi, če pa dobimo od nje le strupeno vino!

Ta je iz snažne in pridne družine

Pouk o snagi in o redu in o lepem obnašanju

Matajev-Matija je nekoč prikrevsal s Telebanovega v Ljubljano in je tu videl takšne stvari, da se jim kar ni mogel načuditi. Tramvaj, ki ti dirja po cesti brez vsake zaprege! Moža, ki sredi ulice — kakor nekoč Mojzes — zavrta palico v tla in priteče voda na dan. Gramofon, ki poje in vrešči, kakor da ima samega zlodja v sebi. Telefon, kjer govoriš v majhen in črn rog, pa te posluša prijatelj bogve kje na drugem koncu... Joj, joj, to so bile reči, da Matajev Matija ni vedel, ali bi se smejal, ali prekrižal. Godilo pa se je to pred vojno. Če bi prišel Matija danes v Ljubljano in bi mu kdo razložil še radio in brezžični brzojav, pa bi videl nad Ljubljano

krožiti letala, ki se lahko prekucirajo po zraku kakor backi na paši, tedaj bi Matajev Matija morda kar pobegnil nazaj na Telebanovo.

Odkritosrčnost nad vse

Če še niste brali povesti o Matajevem Matiji, jo le nekoč poskusite dobiti v knjižnici. Napisal jo je pokojni šaljivi naš pisatelj Rado Murnik. Seveda so se naši farizeji, ki so tudi tu iskali dlake v jajcu hoteli Murniku navesiti sramoto, da je hotel z Matajevimi Matijo osmešiti vse naše kmečko ljudstvo. Pa ni res. Opisal nam je samo šaljive prigode nerodnega samskega dobičkarja in poštenjaka. Le berite, kako je Matajev Matija v Lju-

razpadajočimi, ogabnimi stranišči? Kdaj bodo naši ljudje na deželi preverjeni, da je treba pód v hiši in spalnicah poribatí vsaj vsako soboto, ne pa le o Veliki noči in za silo še o Božiču! V hrvatskih krajih je stara navada, da vsako pomlad prebarvajo svoje skromne hišice od zunaj (ne vem, ali tudi znotraj). Pri nas pa se hiše belijo po navadi vsakih sedem laških let, ko zunaj omet že odpada in ko je znotraj polno pačevin, počrnlosti zaradi dima in polno umazanije zaradi muh. Še so pri nas na deželi okna leto in dan trdo zabita, da za božjo voljo ne bi prišlo nekaj svežega zraka v zatohle kamre. Marsikod pozimi še zasipajo okna z žagovino. In tako v zabitih bivaliških lahko vsak čkar neusmiljeno pljuje po tleh. Ob pljunkih se igrajo in packajo otroci. Dekla pa s suho metlo praši vso so-

bo s kužnim prahom. Ne, bratje, ob takem stanju se ne moremo čuditi, da se nahaša strašna morilka jetika tudi v naših zdravih in lepih krajev toliko žrtev!

Pravijo, da vsak kraj ustvarja svoje ljudi. Še večja je gotovo resnica, da vsaka domačija izoblikuje značaj svojih prebivalcev. Če rečemo o kom, da je od dobre hiše, menimo s tem premožno kmečko domačijo. Poslej bomo morali rekatí: **ta je iz snažne in pridne družine!** To bo boljše izpričevalo. Čas hiti, mi pa zaostajamo. Kaj vse se je drugod že storilo za napredek in čistost kmečkih hiš! Pri nas pa jadikujemo in se izgovarjamo na krizo, ko bi lahko samo z nekaj truda držali domačije v takem redu, da bi bile vseč nam vsem in še tujcem po vrhu. (O tem bomo še pisali.)

Rudarska kolektivna pogodba podpisana

Zadnje dni so se v naših premogovniških krajih vršila velika javna zborovanja, na katerih so zastopniki rudarskih društev obrazložili osnutek nove kolektivne pogodbe in navedli popravke, ki jih je zahtevala Trboveljska premogokopna družba. Vsi shodi so potekali mirno in delavstvo je povsod odobrilo besedilo nove kolektivne pogodbe.

Sloga med rudarji in pa tudi zavest, da se v teh časih ne da vse doseči, sta vodila rudarje pri njihovi borbi. Na shodih so govorniki zlasti naglašali, da pomeni nova kolektivna pogodba kljub temu, da so z njo doseženi samo majhni uspehi, vendarle po dolgem času stalnega nazadovanja spet pot navzgor.

Kolektivna pogodba je bila podpisana 31. avgusta v Ljubljani od zastopnikov vseh rudarskih društev, tajnika Delavske zbornice, dveh zastopnikov Trboveljske premogokopne družbe in pa predsednika zadevne komisije rudarskega glavarja inž. Močnika. S tem je kolektivna pogodba stopila v veljavo.

Za kolektivno pogodbo se bore tudi tekstilni delavci vse Slovenije. Pogačanja pa le počasi napredujejo. Novoustanovljena Zveza delodajalcev tekstilne stroke za dravsko banovno je izrekla pripravljenost, da bo priznala mezde in ugodnosti, ki bodo določene v kolektivni pogodbi, od 1. septembra dalje.

Letošnji jesenski velesejem je posvečen lesu

V torek je bil svečano otvorjen jesenski ljubljanski velesejem ob navzočnosti odposlanca najvišjega pokrovitelja Nj. Vel. kralja Petra II. pehotnega polkovnika g. Mihajla

Bakiča. Goste je pozdravil predsednik ljubljanskega velesejma g. Fran Bonač, za njim je pa predsednik razstave »Za naš les« dvorni svetnik g. inž. Rustia Josip v daljšem govoru

razložil potrebo in namen lesne razstave »Za naš les«. Nato je v imenu častnega predsednika vsedrjavne propagandne razstave »Za naš les« ministra za gozdove in rudnike Jančkoviča otvoril velesejske prireditve ban g. dr. Natlačen, ki je hkratu zastopal tudi častnega predsednika ljubljanskega velesejma ministra za trgovino in industrijo dr. Milana Vrbaniča.

Otvoritvi so prisostvovali zastopniki ministrov, poslanstev in konzulatov, predstavniki cerkvenih, vojaških in civilnih oblastev, odposlanci inozemskih in domačih mest in drugi zastopniki. Letošnji jesenski ljubljanski velesejem je v glavnem posvečen propagandi za les. Razen tega so na n'em razstava »Sodoben vrt«, razstava živalstva naših gozdov, razstava »Živalce« z malimi živalmi, razstava domačih preprog in razstava pohištva, poleg teh pa tudi običajne razstave industrije in obrti. Velesejem bo trajal do 13. septembra. Na železnicah in parnikih polovični popust. Vse razstave letošnjega jesenskega ljubljanskega velesejma so vzorno pripravljene, zlasti lesna razstava, ki nas do podrobnosti pouči o rabi lesa.

Politični pregled

V Španiji se še zmerom vrše krvavi boj med vladnimi četami in uporniki, ne da bi se vojna sreča odločilno obrnila na eno ali drugo stran. Zadnje dni

so uporniki močno obstreljevali mesto Irun

in metali vanj bombe iz letal. Vladno topništvo jim je odgovarjalo. Po obstreljevanju je uporniška pehota hotela zavzeti mesto, a se je morala z velikimi izgubami umakniti. Pri San Sebastianu so imeli uporniki malo več sreče in so zavzeli v bližini majhen grič. Vse delavske miličnike, ki so jih vjeli na griču, so uporniki kratko malo postrelili. Uporniška letala so še v zadnjih dneh tudi večkrat napadla Madrid in Valencijo. Vladna letala pa so iz letal bombardirala Burgos, Vladna vojska vztrajno oblega Alcazar v Toledu, kamor so se zaprli uporniki. Dasi sicer upornikom trda prede, se vendar nočejo vdati. V Maro-

Soteščan:

Pod nesrečno zvezdo

»Zdaj pa poslušaj!« je začel možak, ko sta odzajtrkovala. Janez se mu je nezaupno odmikal.

»Ali poznaš tole?« mu je pokazal drobno knjižico.

»To je delavska knjižica,« jo je spoznal po barvi in obliki.

»Citati gotovo znaš.« Mož je odprl knjižico ter mu velel, naj čita na prvi strani.

Mladenič je čital gladko: »Janez Levičar, rojen na Tolstem vrhu...«

»Dosti!« ga je ustavil, naj preneha. »Odslej se pišeš Levičar. Doma si s Tolstega vrha pri Litiji. Tudi letnica rojstva in osebn opis se ujemata s tvojo osebo. Glej, da se ne boš kdaj spozabil in izrekel svojega pravega imena.«

Dal mu je knjižico ter ga napolnil v tvornico. Šla sta mimo velikih strojev; nekateri so se šele premikali, drugi pa so bili že v polnem obratu. Delavci so že čakali na svojih mestih, zakaj začeti je bilo treba točno ob določeni uri. Vsaka minuta zamude je pomenila predpisane odtgljaje.

Ravnatelj se ni bilo v pisarni. Prišel je šele pozneje okrog desete ure. Delavci ga med delom niso pozdravljali — tako so jim velela pravila, da bi kaj ne zamudili. Samo možak, ki je stal ob mladeniču, se mu je rahlo priklonil in stopil predenj s svojo prošnjo

Menila sta se v tujem jeziku. Ravnatelj je med pogovorom ogledoval novinca in zadovoljno kimal. Pozval ga je, naj gre z njim v pisarno. Tam ga je poučil, kako naj se vede, da bo koristilo njemu in podjetju, ki mu bo dajalo kruha.

Janez je takoj nastopil delo. Odkazano opravilo ni bilo kdo ve kako težavno, zato pa je bila tudi plača skromna ter mu je bilo še odtegnjeno za skupno stanovanje v tvorniškem poslopu. Na prihranke v začetku ni mogel misliti. Po večmesečnem varčevanju mu je šele ostala vsotica za novo obleko. Pritrgal si jo je od ust, ker ni zahajal v družbo na zabave.

Tako je živetarila večina delavcev, ki so imeli navadno plačo. Mnogi pa so bili še na slabšem; možje s številnimi družinami in pa taki, ki so bili vdani pijači ter niso znali varčevati. Med poslednjimi je bilo največ godrnjačev.

Levičar, tako so klicali Janeza, se je gibal med onimi, ki so upali v boljše čase. Teh je bilo zmerom manjše število, zakaj upanje v izboljšanje se ni hotelo uresničiti. Dela je bilo zmerom manj in tvornica ni mogla razpečavati svojih izdelkov kakor prejšja leta.

Znižanje plače je bilo sporočeno delavcem po posebni okrožnici, katero je bilo treba podpisati. Kdor ni podpisal, se je izjavil za odhod iz tvornice.

Med delavstvom je završalo. Tisti, ki so vjeli krivdo v vodstvu, so ščuvali proti podjetju in grozili s stavko. Voditelji upornikov so se skrivali v ozadju; tam so netili nezadovoljstvo in pošiljali v boj svoje žrtve. Prirejali so tajne sestanke v zakotnih

pivnicah, kamor je prihajalo največ nezadovoljencev in hujskačev.

Tako večerno zborovanje je bilo napovedano v neki predmestni gostilni blizu tvornice. Tisti dan je dobilo delavstvo svoje prejemke, zato je bila udeležba precej obilna. Sestanek je bil skrit v obliki zabavnega večera, da ga oblastvo ni moglo prepovedati.

Kratki nagovori v prvem delu sestanka so dali povoda živahnim razgovorom. Mnenja pa so bila različna in med zborovalci je prišlo do splošnega nesoglasja. Začeli so se prerekati in očitati drug drugemu izdajstvo.

Janez je prišel na sestanek, ko se je hrup že polegel in so udeleženci shoda že odhajali. Sedel je za prvo mizo in naročil merico vina. Med gosti, ki so še ostali, se je začela razvijati prijetna zabava.

Za mizo nedaleč od Janeza je sedelo čedno dekle v družbi mladega neznanca. Njegovo vedenje ni bilo kdo ve kako uglašeno, pa tudi mladenki se je poznalo, da ni vajena mesta. Sramežljivo je pobešala glavo med tem ko se je neznanec trudil na vse načine, da bi jo boljše kratkočasil. Kadar ji je pogladil ročico, mu jo je vselej hladno umaknila.

K Janezu je prisedel tovariš, s katerim sta delala skupaj v tvornici. Oba je preganjala enaka usoda. Kolikokrat sta si tožila svoje težave.

»Ali jo vidiš?« Tovariš je namignil Janezu na mladenko poleg neznanca. »Že spet ena izmed onih...«

Dekle je zapazil Janez že poprej, a se zanj ni zanimal. V mestu ni bilo nič posebnega, ako se je dekle zabavalo v gostilni v moški družbi. V Zakotju bi seveda brusili jezike.

ku se je proti upornikom začelo puntati domače arabsko prebivalstvo.

Iz Rusije prihajajo vesti

O široko razporedeni zaroti proti Stalinovi vladavini.

V Moskvi vlada sicer mir, a pravijo, da je to mir pred viharjem. Smrtna obsodba 16 odličnih boljševiških prvakov razburja opozicijo. Oblastva zapirajo pristaše Trockega, a vse ne pomaga mnogo. Celo na Krimu so odkrili zaroto proti Stalinu, v katero so bili zapleteni vodje krimskih Tatarov. Da je položaj v Rusiji resen, zlasti kaže dejstvo, da je vlada odgodila orožne vaje ob poljski meji, ki bi se morale vršiti jeseni.

V soboto so se zaključile

orožne vaje italijanske vojske.

ki so se vršile štiri dni v pokrajini Irpiniji pod obronki Napolijskih Apeninov. V Avellinu središču tega ozemlja, je bila potem velika

revija vojaštva, ki ji je prisostvoval ministrski predsednik Mussolini. Ob tej priliki je imel Mussolini govor, v katerem je dejal, da

Italija lahko v trenutku mobilizira osem milijonov vojakov.

To je ogromen uspeh, ki ga je fašistična vladavina dosegla v 14 letih svojega obstoja. Italijanski narod mora vedeti, da je njegov notranji in zunanji mir dobro zavarovan. Čeprav zavračamo nesmišeln neskončnega miru, vendar želimo živeti čim dalje mogoče v miru z vsemi in smo pripravljeni dnevno doprinesati k delu za sodelovanje narodov.

Angleško časopisje je poročalo, da je 60 abesinskih poglavarjev izročilo angleški vladji spomenico, da prevzame Velika Britanija mandat nad zapadno Abesinijo. Navedeni plemenski poglavarji zatrjujejo, da predstavljajo preko dva milijona prebivalcev tistih krajev Abesinije, ki še ni v njih italijanska vojska.

Glavni volilni odbor, ki ga je odredil ban g. dr. Natlačen, sestavljajo: Predsednik **Sink Fran**, banški tajnik v Ljubljani, njegov namestnik **Tovornik Jakob**, banovinski tajnik v Ljubljani; člani: kot predstavnik industrijskega odseka dr. **Božič Mirko**, član upravnega sveta tvrdke »Saturnus«, d. d. za industrijo pločevnastih izdelkov Ljubljana—Moste; njegov namestnik dr. **Dermastija Josip**, predsednik upravnega sveta »Store«, d. d. tvornice zaves, Ljubljana—Zapuže; kot predstavnik trgovskega odseka **Lukič Zvonimir**, lastnik modne in konfekcijske trgovine v Ljubljani, in njegov namestnik **Sfiligoi Anton**, trgovec s pisarniškimi potrebščinami v Ljubljani; kot predstavnik obrtnega odseka **Martinčič Avgust**, ključavničarski mojster v Ljubljani, njegov namestnik **Perčič Fran**, elektrotehnični podjetnik v Ljubljani; kot predstavnik gostinskega odseka **Skerlep Janko**, ravnatelj »Uniona«, v Ljubljani, njegov namestnik **Rozman Franc**, gostilničar v Ljubljani; za delovodjo je imenovan **Traven Janko**, uradnik Zbornice za TOI v Ljubljani, za namestnika pa dr. **Koce Jure**, tajnik Zbornice za TOI v Ljubljani.

Volitve v Zbornico za trgovino, obrt in industrijo

Minister za trgovino in industrijo Vrbanič je z odlokom od 22. avgusta razpisal volitve v Zbornico za trgovino in industrijo v Ljubljani na dan 29. novembra in določil naslednje razdelitve volilnih okrožij:

Industrijski odsek se razdeli na dve volilni okrožji, v katerih se skupno izvoli 16 članov in 16 namestnikov. Prvo volilno okrožje je sedež zbornice, torej mesto Ljubljana, ki voli 4 člane in 4 namestnike. Drugo volilno okrožje je ozemlje dravske banovine brez ljubljanskega mesta in voli 12 članov in 12 namestnikov.

Trgovinski odsek se razdeli na dve volilni okrožji, v katerih se skupno izvoli 16 članov in 16 namestnikov. Prvo volilno okrožje je spet Ljubljana sama, ki voli 2 člane in 2 namestnika. Drugo volilno okrožje je ozemlje dravske banovine brez Ljubljane in voli 14 članov in 14 namestnikov.

Obrtni odsek je razdeljen na 19 volilnih okrožij in voli skupno 20 članov in 20 namestnikov. Prvo volilno okrožje je Ljubljana, ki izvoli 2 člane in 2 namestnika. V ostalih 18

okrožjih se izvoli po 1 član in po 1 namestnik. Ta okrožja so naslednja: drugo volilno okrožje sreza **Radovljica in Škofja Loka**; tretje sreza **Kranj**; četrto sreza **Ljubljanska okolica**; peto sreza **Kamnik in Litija**; šesto sreza **Logatec in Kočevje**; sedmo sreza **Novo mesto in Crnomelj**; osmo sreza **Krško**; deveto sreza **Brežice**; deseto sreza **Laško in Šmarje pri Jelšah**; enajsto sreza **Celje z mestom Celjem**; dvanašto sreza **Gornji grad in Slovenjgradec**; trinašto sreza **Konice in Dravograd**; štirinajsto sreza **Maribor levji breg in mesto Maribor**; petnajsto sreza **Maribor desni breg**; šestnajsto sreza **Ptuj z mestom Ptujem**; sedemnajsto sreza **Ljutomer**; osemnajsto volilno okrožje je sreza **Murska Sobota**; devetnajsto sreza **Lendava**.

Gostinski odsek je razdeljen na 2 volilni okrožji in voli 10 članov in 10 namestnikov. Prvo volilno okrožje je mesto Ljubljana, ki voli 2 člane in 2 namestnika. Drugo volilno okrožje je ozemlje dravske banovine brez mesta Ljubljane in voli 8 članov in 8 namestnikov.

»Ako se ne motim, naju skrivaj opazuje,« je menil Janez. »Pa ne vem, ali mene ali tebe...«

»Ali pa oba, kakor pač delajo take...« je rekel tovariš.

»Odkod se je neki pritepla? Ni videti, da bi bila iz mesta. Nekam boječa je in okorna. Pokvarjenke so vse bolj razposajene in predrzne,« sta jo opazovala.

»Morda je še novinka,« Janez se je zasukal tako, da je gledal na sosedno mizo. Tedaj se je tudi deklet obrnilo proti njemu. V tistem trenutku sta se srečala njuna pogleda.

»Oho, mladenka se mi vidi znana!« Janezu se je začelo svritati. »Ali pa ji je tako močno podobna...«

Tudi mladenka je dregnila svojega spremfevalca. »Poglej ga tamle! On je in nihče drugi...«

»Ni, pa ni,« je pobijal njeno trditev. »Tega poznam ter se piše Levičar, ti pa iščeš Gobarja...«

»Ves je tak: obraz, oči, postava... Ali naj ga pokličem po imenu?«

Požil ji je roko okrog pasu, ter ji pošepnil, da tega ne sme storiti. »Tukaj se ne spodobi... Ni olikano... Saj nismo med divjaki.«

»Pa vendar!« Odrnila ga je od sebe in hotela vstati. »To je Gobarjev Janez, katerega iščem in ti si se mi ponudil, da me boš podpiral pri iskanju...«

»Rekel sem ti, da je Levičar,« jo je držal krenko za roko. »Pa če bi bil Gobar? Kaj boš počela s siromakom?«

Janez je opazil njuno prerivanje ter se dvignil izza mize. »Tončka je rekel tovarišu. In že je hitel proti njej ter ji zaklical: »Kaj ne, da si ti Jerinova Tončka?«

»Ti pa Gobarjev Janez!« je vzkliknila vsa srečna. »Po vsem mestu sem te iskala.«

»Kako si vendar zašla v tako družbo?« Z obema rokama jo je zgrabil za roko, da bi jo potegnil izza mize.

»V kakšno družbo?« je porasel neznanec ter ga sunil v prsi, še preden je deklet kaj odgovorilo.

Janez se je opotekel, ker ni pričakoval napada. Mirno je stopil pred nasprotnika ter mu pojasnil, da je Tončka njegova zaročenka.

»Lažeš!« Vsiljivec mu ni hotel verjeti. »Ta mladenka išče nekega Gobarja, ti si pa Levičar s Tolstega vrha...«

»Tončka je moja sosedna,« mu je hotel razložiti, pa se je spomnil, da mora molčati.

»Deklet je iz Zakotja,« je pihal in silil v mladeniča.

Janez ga je palnil od sebe. Nasilnik je škrtnil z zobmi in zamahnil. V roki se mu je zasvetil nož, ki ga je skrival za rokavom. Udariti je hotel po nasprotniku, ki se mu je srečno umaknil. Zadetka pa je bila Tončka v trenutku, ko se je pognala v napadalca. Iz vratu ji je brizgnila kri, kričnila je in omahnila Janezu v naročje.

V gostilni je nastala zmešnjava. Nekaj jih je zdrvelo na ulico in klicalo stražnika. Drugi so obstopili mladenko z eno samo mislijo, kako bi ji mogli pomagati. Napadalec pa je izkoristil zmedo ter jo pihnil iz sobe. Ranjenko so spravili v bolnišnico, kjer se kmalu ni več zavedla. Nevarnost je bila velika — prerezana ji je bila vratna žila. Ure njenega mladega življenja so se že iztekle v poslednji trenutek. Še prav kratek hip in nesrečnica je bila rešena zemeljskega trpljenja. Nasmeh

NEVIHTE NI SLIŠAL.

A: »Snoči je divjala silna nevihta.«
B: »Tako? Jaz je nisem slišal, ker sem govoril s svojo ženo.«

V DEKLIŠKI ŠOLI.

Profesorica: »Kako se glasi prihodnji čas od glagola ljubiti?«
Učenka: »Omožiti se.«

NI UTEGNIL.

Mihec se je vrnil domov z umazanimi hlačami.

»Za božje ime, kaj pa si delal?« ga je vprašala mama.

»V blato sem padel,« je povedal Mihec.
»Pa v novih hlačah!« ga je okarala mama.
»Veš, mama, saj jih nisem utegnul preči sleči,« se je odrezal Mihec.

ZASLUŽIL BO.

Gašperček je prišel k zdravniku in mu zapupal da ima ošpice. Po pregledu pa je navihnal Gašperček menil:

»Gospod zdravnik, koliko mi daste, če se vrnem v šolo, da se še drugi nalezajo ošpic? Potem boste imenitno zaslužili!«

na njenem mrtvem obličju je pričal, kako srečna je njena duša v deželi, kamor ne segajo prevare.

V silni bolesti se je sklonil Janez k svoji mrtvi zaročenki. Tedaj se je spomnil očeta. Po ušesih so mu zvenele besede, katere je govoril ob slovesu. »Prav so imeli!« je vzdihnil s solzami. »Rojen sem pod nesrečno zvezdo.«

Nasilnika, ki je uničil mlado življenje, so stražniki naglo izsledili. Časopisi so pisali o dogodku obširna poročila.

Jerinova Tončka je našla svoj grob na mestnem pokopališču tam, kamor so pokopavali siromake. Samo Janez je stal ob njenem odprtem grobu, dokler nista prispela grobarja. S tresočo roko je prišel za lopatico in vrigel prsti na njeno krsto. Tedaj je začutil, kako se je v njem utrgalo nekaj, kar je bilo združeno z njegovim srcem. Strt in osamljen je odhajal s pokopališča. Pred njim se je širila temna negotovost.

Tretji dan po pogrebu je bil zaslišan na sodišču. Povabljene so bile tudi priče, ki so potrdile, da ga ne zadene nobena krivda. Zato ni bilo uvedeno proti njemu nikako sodno postopanje. Zlobnik pa je prejel zaslužen kaznen.

V tvornici so pričakovali, da se bo Janez vrnil nazaj na delo, kar se pa ni zgodilo. Tovariši so ga videli, ko je odhajal s kovčegom.

»Kam pa, Levičar, kam?« so ga vpraševali.
»Dalje po svetu!« je odgovoril in hitel na postajo. Vlak ga je odpeljal daleč proč od mesta. V Zakotju so menili, da ga ni že več na svetu.

Sokolstvo na kraljev rojstni dan

Vsem pripadnikom in prijateljem Sokolstva!

Letošnji rojstni dan staroste SSKJ Nj. Vel. kralja Petra II. bo Sokolstvo proslavilo s svečanostmi, pri katerih bodo sodelovali vsi pripadniki Sokolstva, nacionalna društva in sokolski prijatelji.

V okviru proslave, ki jo za svoje prodročje pripravila ljubljanska sokolska župa, bodo v Ljubljani nastopne prireditve: v soboto 5. t. m. zvečer baklada in obhod po mestu, v nedeljo 6. t. m. dopoldne zvezdni tek kralja Petra II. in svečani zbor na Kongresnem trgu.

Z brezizjemno udeležbo vseh pripadnikov moramo pokazati moč in strogorednost Sokolstva, hkratu pa bomo dokazali zvestobo in ljubezen do kralja, do Jugoslavije in do jugoslovenske državne misli. Da bo celotna proslava res izraz našega hotenja, mora sodelovati vsak pripadnik in vsaka pripadnica vseh ljubljanskih in okoliških društev bodisi v krogih, bodisi v civilu in ne glede na starost in spol. Nihče izmed teh, ki čutijo danes sokolsko ne more biti izvzet.

Celotna svečanost bo ob vsakem vremenu. Zbirališče članstva in naraščaja na večer 5. t. m. bo ob 20, na letnem telovadišču Ljubljanskega Sokola v Tivoliju. Deca na ta večer ne bo sodelovala.

Zbirališče članstva, naraščaja in dece v krogih in civilu 6. t. m. bo ob 10. dopoldne na dvorišču realke v Vegovi ulici.

Zvezdni tek kralja Petra II. v nedeljo bodo izvedli tekači iz 71 župnih edinic po glavnih in priključnih cestah prostranega župnega področja na zbornem mestu na Kongresnem trgu. Zvezdni tek je organiziran tako, da bodo tekači na cilju točno ob pol 11. Tekači bodo prenesli spominsko listino s poslanico. Na spominski listini bodo podpisali vsi sodelujočih edinic s poimenskim seznamom tekačev. Pri zvezdnem teku bo sodelovalo 1000 sokolskih tekačev iz 71 župnih edinic.

Pričetek svečanega zbora bo takoj po prihodu tekačev. Spored: sokolska himna »Hej Slovani«, nagovor predstavnika sokolske žu-

pe, državna himna, pesem sokolskih legij, ki jo bodo peli vsi navzočni.

Po svečanem zboru se vsi sodelujoči uvrstijo v sprevod, ki bo krenil po Šelenburgovi ulici, Tyrševi, Gosposvetski, Celovški cesti in Drmotovi ulici na telovadišče Sokola Ljubljana-Siška, kjer bo razvitje novega prapora.

Naj živi Nj. Vel. kralj Peter II. naš sokolski starosta in brat! Naj živi slavni in junakiški dom Karadordjevičev! Naj živi jugoslovensko Sokolstvo!

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

HMELJ. V Savinjski dolini se kupčija nadaljuje v glavnem po neizpremenjenih cenah. Dobro blago se plačuje po 20 do 25 Din za kilogram. Slabo blago pa je po nižjih cenah. Povprašuje se zlasti po prvovrstnem, zelenem hmelju.

GOVED. Na mariborskem seimu so bile za kg žive teže nastopne cene: debelim volom 4 do 4.25, poldebelim 3.50 do 4, bikom za klanje 3 do 3.50, klavnim kravam debelim 3 do 3.25, plemenskimi kravam 3.10 do 3.40, kravam za klobase 2 do 2.25, molznim kravam 2.25 do 3, brejim kravam 2.80 do 3.60, mladi živini 3.75 do 4, teletom 5.25 do 6.50 Din. Mesne cene so bile: volovskemu mesu I. vrste 8 do 10, II. vrste 6 do 8, mesu bikov, krav in telic 6 do 8, telečjemu mesu I. vrste 10 do 12, II. vrste 8 do 10, svinjskemu mesu svežemu 12 do 14 Din.

Vrednost denarja

Na borzi smo dobili v devizah (s prišteto premijo):

1 holandski goldinar za 29.67 do 29.81 Din;
1 nemško marko za 17.54 do 17.68 Din;

1 angleški funt šterling za 219.37 do 220.43 Din;

100 francoskih frankov za 287.68 do 289.12 Din;

100 češkoslovaških kron za 180.47 do 181.58 Din.

Vojna škoda se je trgovala po 367 Din, investicijsko posojilo pa po 83 Din. Klirinške nakaznice v lirah so bile po 3.18 do 3.20 Din in avstrijski šilingi v zasebnem kliringu po 8.16 Din.

Sejmi

7. septembra: Sv. Pavel pri Preboldu, Cven pri Ljutomeru, Sv. Gora pri Sv. Petru pod Sv. gorami, Sv. Jurij ob Taboru, Šmarjeta pri Rimskih Toplicah, Tišina, Topolovec, Vojnik, Zagradec, Žerovnica (samo za živino), Kranj (za živino in blago), Mozirje, Murska Sobota (samo za živino), Nedeljšče, Ormož, Planina v Belj krajini, Slovenjgradec (samo za živino), Sv. Lovrenc pri Prožnem, Tinsko, Zreče.
8. septembra: Negova (srez Ljutomer; samo za blago), Boštanj, Kamnik.
9. septembra: Buševa vas, Gradac v Bell krajini, Lukovica, Spodnja Poljskava, Velike Lašče, Vrh (srez Logatec), Dobče.
10. septembra: Puconci, Brezovo (srez Litija).
12. septembra: Črmošnice na Dolenjskem, Loka pri Zusmu, Veliko Mraševo.

Drobne vesti

—**Banovinska zimska kmetijska šola pri Sv. Juriju ob južni železnici** začne svoj I. tečaj 3. novembra in sprejme vanj do 24 učencev. Ta tečaj je petmesečen in bo trajal do 31. marca prihodnjega leta. Isti učenci bodo prihodnje leto sprejeti v II. tečaj, ki bo ravno tako v petih zimskih mesecih. Prednost zimske kmetijske šole je v tem, da se kmečki sinovi pozimi izobrazijo v vseh kmetijskih panogah, poleti pa pomagajo doma na kmetijah. Tako ima kmet dobrega delavca doma v dobi, ko ga najbolj potrebuje. Druga prednost je v tem, da gospodar lažje poravnava v enem letu oskrbovalnino za pet mesecev kakor za enašt in pol meseca. V to zimsko šolo se sprejmejo pridni, najmanj 16 let stari sinovi kmečkih staršev, ki bodo po končanem šolanju ostali na kmetijah. Gojenci stanujejo v zavodu, kjer imajo vso oskrbo. Lastnoročno pisane pro-

10.

Mladi Mlakar je delal od zore do mraka kakor živina. Obdelovati je bilo treba obe posestvi, ker je pomagal tudi očetu na starem domu. Stiskač, kakršen je bil, ni rad najemal delavcev, pa mu tudi nihče ni dovolj napravil. Gospodinjala mu je njegova žena, ki je bila že vsa sključena in pretegnjena od dela. Za dekle nista imela denarja. Peter je bil obema edina opora.

Minka je prosila moža naj si poišče hlapca. »Tudi dekle bi potrebovali mu j eše omenila. Peter pa o poslih ni maral slišati. »Čemu smo pa mi?« ji ni hotel ugoditi.

»Sosedje vidijo, da hujšaš,« ga je opozorila. »Ako bi se redil, bi jim pa spet ne bilo prav, jo je zavrnil. »Vsem ljudem še Bog ne more ustreči.«

»Nekaj počitka bi si pa že lahko privoščil. Peta božja zapoved se glasi: Ne ubijaj!«

»Šesti poglavni greh pa prepoveduje lenobo. Zdaj pa res ne vem, ali naj bi poslušal poto zapoved ali poglavne grehe?«

Mlakarica se je v resnici bala za moža, da bi prekmalu ne omagal. Tudi ji ni bilo všeč, ker mu je morala biti pri delu vedno za petami. Kadar je šel kositi, je gledal, da bi za njim pograbila. Skoro vsak dan mu je morala kje pomagati. Ako se mu je kdaj izmuznila, ni mu bilo po volji. Tako je nadomestovala hlapca in zanemarjala gospodinjstvo.

Ako je delo le prehitro opravljeno, tedaj je navadno površno narejeno. Naj bo delavec še tako dober, sam ne more povsod uveljaviti tiste svoje natančnosti, ki bi jo lahko pokazal, ako bi delal počasi in premišljeno. Kaj rado se pripeti človeku, da kako reč ko-

maj napol opravi, pa mora odložiti in začeti drugo opravilo.

Stari Gobar je bil pri delu silno natančen. Kar je vzel v roko, je moralo biti pravilno narejeno. Povsod se je poznalo njegovo delo.

Radi površnosti sta se sporekla z zetom že prvi mesec. »Jej, jej, jej!« je sitnarij okrog doma. »To ni narejeno, marveč razmetano!«

Zet se mu je rogala: »Alj menite, da bom tlačil in mazal? Danes enkrat, jutri enkrat! S polžem ne bova hodila po eni poti!«

Očetu ni prijal tak odgovor. »Dolej so se naše njive poznale izmed vseh,« se je pobahal in zbedel Petra: »No, zdaj se pa spet poznajo...«

»Na dveh posestvih bomo že toliko pridelali, kakor ste poprej na enem...«

»Take površnosti ne morem videti!« je grajal starec.

»Pa je nikar ne glejte! Čemu pa šarite na okrog in prodajate sitnost?«

»Kam pa naj grem?« ga je užalostilo.

»V hišo ali pa v senco. V gospodarstvo se vam ni treba vmešavati. Zapomnite si enkrat za vselej.«

Tisti večer je stari Gobar spet videl nad seboj svojo nesrečno zvezdo. »O, če bi bil vedel poprej!« je potožil hčeri. »Zdaj je seveda prepozno...«

Minki ni bilo prav, ker se je Peter sprl z očetom. »Nekoliko bi pa le potrpe!« ga je prosila. »Denar imajo...«

»Mar ga jaz nimam?« je dejal ošabno.

»Zdrži se zaradi sosedov. Jutri bo vedela vsa vas, da se pričikamo z očetom.«

»Naj izve kdorkoli,« mu je bilo vseeno.

»Spreglej jim vsaj zaradi mene...«

»Naj pa oče odneha zavoljo tebe...«

»A tako! Ti ne boš pometaš z mojim očetom,« ga je krepko zavrnila.

»Minka!« Stopil je prednjo ter ji zarobil prav od blizu: »Saj nisem njegov hlapec! Sem se mar priberačil pod vašo streho?«

»Kdo pa je rekel kaj takega?« ji je bilo žal, ker je preostro nastopila.

»Mene ne boste,« je nadaljeval brez odgovora na njeno vprašanje. »Edinega sina je količil in pogajal po svetu... Tončko je spravil v grob... Dve mladosti je uničil z enim udarcem...«

Videla je, da gre za res, zato ni mogla molčati. »Peter, o Tončki pa kar lepo molči. Marsikaj mi je znano...«

»Povej vse, kar veš!« se je delal, kakor bi ne imel ničesar na vesti.

»Ti si bil prvi, ki si jo prevaral... Kdo je utrgal prvo cvetko njene mladosti? Ti si ji usekal prvo rano...«

Dregnila je v sršenovo gnezdo. Udaril bi jo bil po ustih, pa se je premagal zaradi sosedov, da bi se ne uresničilo, kar so prerokovali Minki pred poroko.

»Deni si jo za klobut in pomni, kdaj si me izzival,« mu je namignila, zakaj se mu je postavila po robu.

V odgovor ji je pokazal osla.

Molk, ki je nastal po sporu, je trajal več tednov. Minka je imela nekaj očetove trme, Peter pa toliko napuha, da se ni maral poniževati. »Videli bomo, kdo se bo prej omehčal,« je ključeval obema s trdovratnim molčanjem.

(Dalje)

šnje, kolkovane s 5 Din je poslali ravnateljstvu banovinske kmetijske šole pri Sv. Juriju ob južni železnici najpozneje do 1. oktobra. Prošnji je priložiti: krstni list, domovnico, zadnje šolsko spričevalo, spričevalo o npravnosti, izjavo staršev, odnosno varuha (kolek 2 Din), s katero se zavežejo plačati stroške šolanja in da ostane prosilec po dokončani šoli na domači kmetiji, davčno ali občinsko potrdilo o velikosti posestva in višini letnih davkov (zaradi dosege banovinskega prispevka). Navesti je tudi točen naslov prošilca in zadnjo pošto. Oskrbnina znaša na mesec od 50 do 300 Din po premožnejših razmerah staršev in se plačuje mesečno naprej. Pri vstopu v šolo preišče šolski zdravnik zdravstveno stanje učencev. Bolni se seveda odklonijo. Rok za vlaganje prošnji poteče 1. oktobra.

Reje ameriških dirkačev država ne bo več podpirala. Kmetijsko ministrstvo je poslalo banski upravi dopis, iz katerega povzemamo: Zaradi dolgoletne reje v smeri čim večje dirkalne sposobnosti je dobil tako zvan ameriški dirkač tako telesno obliko, ki je nekoristna za rabo pri poljskem delu. Zato ni umestno mešanje te krvi z domačo konerejo, kjer je naloga konja, da opravlja kmetijsko delo. Za gospodarsko slabe kmetovalce tudi ni primerno gojiti sportnih koni, ker to mnogo stane in odvrta kmetovalca od njegovega pravega poklica. Spričo tega nima reja ameriških dirkačev za domačo konerejo nikakega pomena in je zavoljo tega ni treba podpirati z javnimi sredstvi.

V vsej državi najzanimivejše razstave so gotovo na jesenskem ljublianskem veleserumu od 1. do 13. septembra, kamor bo zlasti velika, vso državo upoštevaljoča propagandna razstava »Za naš les« privabila obiskovalce iz vse Jugoslavije. Pokazala nam bo naše lesno bogastvo v primeri z drugimi državami in tudi produkcijo lesa in stranskih produktov. Najvažnejši del razstave pa je gotovo oddelek, kjer je nazorno z načrti in modeli prikazana uporaba lesa v stavbarstvu in za različnejše druge namene. Njej je priključen skoro 10.000 kv. m. obsegajoč živalski park z vsem živalstvom naših gozdov, obenem pa tudi mikavna razstava »Naš sodoben vrt« z več posebnimi razstavami cvetja, raznimi modernimi vrtovi in sploh vsem, kar zanima našega prijatelja

vrto. Seveda na tej razstavi ne bo manjkalo tudi najlepšega sadja in najboljše zelenjave. Razstava malih živali bo spet nudila priliko, da si rejci izberejo za plemo kunce, perutnino in golobe, a za razvedrilo bo skrbel veselični prostor z velemestnim variete'om. Za ljubljanski veleserum veljajo polovični popusti na železnicah, ladjah in letalih.

Domače novosti

Naročniki, ne pozabite

Izpolniti svoje dolžnosti in plačati letošnje naročnine! Jesen se bliža, večina pridelkov je pospravljena in nekaj jih je šlo že tudi v denar, zato bo plačilo naročnine, ki je tako malenkostna, zdaj lažje. Sklenite vsi, ki imate še kaj poravnati, da boste plačali »Domovino« to, kar ji gre, zanesljivo do **Mallega širnara** po položnicah, ki jih imate doma, ali ki jih boste našli priložene v časopisu. Priporočajte »Domovino« tudi drugim, da jo naroče. Kdor postane naročnik »Domovine«, je ne pusti več, saj imamo naročnike po 10 let, pa tudi od početka izhajanja, kar je očitni dokaz za priljubljenost našega lista.

Uprava »DOMOVINE«.

Proslava rojstnega dne Nj. Vel. kralja. Za proslavo rojstnega dne Nj. Vel. kralja Petra II. 6. t. m. bo velika revija čet na Baniji. Revije se udeležijo razen čet beogradske garnizije tudi čete ostalih garnizij iz države, zlasti pa tehniške in specialne čete. Generalno ravnateljstvo državnih železnic je ukrenilo vse potrebno, da se četam, ki se pripeljejo v Beograd na revijo, in civilnemu prebivalstvu, ki pride na to svečanost, olajša prevoz na železnici do Beograda. Obenem se javnost obvešča, da bodo veljali na dan 6. t. m. tudi listki za brezplačni povratek.

Kmetijski minister o vprašanju kmečkih dolgov. Kmetijski minister inž. Stanković je v Novem Sadu izjavil novinarjem, da je poslan osnutek uredbe o kmetijskih zbornicah na vpogled raznim kmetijskim društvom. Ko dobi ministrstvo odgovore, bo uredba kmalu uveljavljena. Glede razdolitve kmetov je iz-

javil, da mora biti to vprašanje v kratkem rešeno. Še v septembru izide uredba o končni ureditvi kmečkih dolgov. Obsegala bo vse vrste dolgov in ne samo bančnih.

Spot skupina vestfalskih rojakov v domovini. V soboto popoldne je prispel v Ljubljano velik rdeč avtobus, s katerim so se pripeljali v domovino naši dragi rojaki z Vestfalskega, po številu 30. Privedel jih je kakor običajno vsako leto predsednik Zveze jugoslovenskih narodnih in delavskih podpornih društev v Nemčiji g. Pavle Bolha z nekaterimi društvenimi funkcionarji. Na vožnji so bili celih pet dni, vendar pa so imeli vseskoz lepo vreme. Želimo jim veselo bivanje na domačih tleh.

Občinske volitve v krškem srezu. V nedeljo so bile naknadne občinske volitve v 7. občini krškega sreza. Volitve so potekle mirno. Občinski odbor v Mokronogu je bil razpuščen, ker je svoječasno izvolil bivšega sreskega načelnika dr. Čuša za častnega občana. Na Bučki, Raki, v Studencu, Čatežu in Cerkljah, so se vršile volitve zaradi izpremembe občinskega ozemlja. V Skocijanu je bil izvršen pregled občinskega gospodarstva nato pa je bil občinski odbor razpuščen. Razen tega je bila izvršena tudi izprememba občinskega ozemlja. Izid volitev je naslednji: Občina **Studenc:** volilnih upravičencev 379, volilcev 260, volilna udeležba 69 odstotkov. Dobili sta: lista Stojš (JRZ) 240 glasov (18 odbornikov) in lista Znidaršič (opozicija) 20 glasov. Občina **Škocijan:** volilnih upravičencev 713, volilcev 654, volilna udeležba 64 odstotkov. Lista Marinčič (JRZ) je dobila 544 glasov (23 odbornikov), lista Barbarič (opozicija) pa 110 glasov (1 odbornik). Občina **Bučka:** 289 upravičencev, volilcev 219, udeležba 76 odstotkov. Lista Komljanec (JRZ) je dobila 153 glasov (16 odbornikov), lista Kapler (opozicija) pa 66 glasov (2 odbornika). Občina **Mokronog:** volilnih upravičencev 570, volilcev 356, udeležba 64 odstotkov. Postavljena je bila samo lista Majona Aleksandra (JRZ). Občina **Raka:** upravičencev 733, volilcev 379, udeležba 54 odstotkov. Opozicija je bila razcepljena in delno ni šla volit. Dobile so: lista Cemič (JRZ) 251 glasov (16 odbornikov), in lista Šiško (opozicija) 78 glasov (1 odbornik) in lista Šrihar (opozicija) 68 glasov (1 odbornik). Občina **Čatež:** upravičencev 643, volil-

4 TONE BRDAR:

Velika ljubezen

ROMAN IZ PRETEKLIH DNI

»Ne bodi tako boječa!« ji je dejal. »Ljubezen z mojim ponosnim bratom je zdaj končana, in prepričan sem, da ne bo hotel nikedar več slišati o tebi. Jaz pa nisem tak!«

Stianil je dekletu, ki se ga od presenečenja ni moglo braniti, k sebi in jo je začel poljubljati. Toda njen klic je nekdo slišal. Urnih korakov se je približal mlad mož v lovski obleki, s puško na rami. Klobuk s perjem divjega petelina je nosil po strani in iz pod pogumnega čela mu je sijalo dvoje hrabrih oči.

V trenutku je Hugo začutil, da ga je nekdo zagrabil z železnimi pestmi. Izpustil je Cvetko in se je silno razjezil, ko je v mlademu možu spoznal Kolarjevega Jurija.

»Kaj,« je zagrmel nad njim. »Vi si upate položiti roko name? Takoj se poberite!«

Kolarjev Jurij pa se je široko postavil pred Cvetko in mirno, toda odločno rekel:

»Milostivi gospod, pustite to dekletu v miru!«

»Kaj? Kaj?« je zbesnel Hugo. »Vi se upate tako nastopati proti meni, sinu svojega gospodarja? Poskrbel bom, da vas spodi iz službe!«

»Tega se prav nič ne bojim! In to vam povem, ne dotaknite se drugič tega dekleta,

sicer boste imeli z menoj opraviti! Dovolj jih imate že na vesti. Jaz več vem o vaših skrivnostih, kakor si mislite!«

Ježno se je obrnil od Hugona, na katerega so te besede zelo neprijetno delovale. Hugo je bil ves blede od jeze pa ni mogel odgovoriti niti besedice.

Kolarjev Jurij pa se je obrnil k Cvetki in dejal s spoštljivim glasom:

»Pojdite z menoj, gospodična! Spremil vas bom do doma.«

Cvetka se je bojzljivo ozrla za Hugonom, potem pa je odšla z Jurijem.

Do nobenega človeka na svetu ni imela toliko zaupanja, kakor do tega poštenega, odkritega moža, ki ji je ob vsaki priložnosti izkazal kakšno uslugo. Ni pa vedela, da je v Jurijevem sreču gorela mogočna, skrita ljubezen do nje, in da je zaradi te ljubezni dosti pretrpel, ker se je sam sebi zdel premajhen, da bi se upal prositi Cvetko za roko.

Kar je vedel za njeno razmerje z grofom Stankom, je pokopal vse upanje.

Hugo je gledal za njima in iz oči mu je sijalo divje sovraštvo.

»Le čakaj!« je mrmral. »To mi boš drago plačal!«

V.

ZRTEV LJUBEZNI.

Cvetka je prišla domov, sama ni vedela kako. Vsa potra je stopila v hišico, kjer je stanovala s svojo materjo.

Zdelo se ji je, da ji bodo vsi ljudje brali z obraza sramoto in kajali za njo s prsti. Njena sreča je bila uničena. Vse je izgubila.

Zapodili so jo iz tovarne. Kje naj zdaj išče dela in zaslužka? S čim naj odslej redi mater in sebe?

»Moj Bog, kaj bo zdaj?« je zdihovala. »Kaj naj zdaj storim?«

Ko je stopila v sobo, se je silno prestrašila. Zagledala je mater, ki je ležala na postelji smrtno blede. Poleg postelje je sedela stara kmetica, ki je Cvetki skrivaj namignila in ji rekla:

»Kar naenkrat se je vaši materj bolezen poslabšala. Po zdravniku sem že poslala. Hvala Bogu, da ste prišli Cvetka, Jaz ne utegnem več!«

Po teh besedah je kmetica odhitela, Cvetka pa se je zgrudila na stol ob postelji. Zdej še ta nesreča! Mati je nemirno spala.

Zdravnik, ki je kmalu prišel, je zmajeval z glavo. Potegnil je Cvetko v stran in ji odločno dejal:

»Pripravite se na najhujše! Bojim se, da konec ni več daleč!«

Cvetka ni mogla več jokati. Oči so jo pekle in vsa je ihtela. Ali še zmerom ni polna mera njenega trpljenja? Ali naj zdaj izgubi še mater?

Ko se je bolnica drugo jutro prebudila, je Cvetka še zmerom nepremično sedela ob postelji.

»Otrok moj,« je dejala mati s slabotnim glasom. »Ali danes ne greš v tovarno?«

»Ne, mati, dokler ste bolni, bom ostala doma.« je odvrnila Cvetka in se je poskušila nasmejati. Nežno je poljubila mater na čelo.

»Uboga moja Cvetka, kako si blede in objokana! Ne žalosti se toliko zaradi mene. Saj sem ti tako samo v breme! Kmalu, kmalu bom rešena — čutim!«

cev 422, udeležba 65 odstotkov. Lista Zevnik Franc (JRZ) 183 glasov (3 odbornike) in lista Anton Kolar (opozicija) 239 glasov (15 odbornikov). Občina **Cerklje**: volilnih upravičencev 575, volilcev 385, udeležba 69 odstotkov. Lista Ignacij (JRZ) 307 glasov (17 odbornikov), lista Jurečič (opozicija) 78 glasov (1 odbornik). — V občini **Sv. Križ ob Krki** bi se tudi morale vršiti v nedeljo občinske volitve; toda v petek je banska uprava brzojavno sporočila, da so volitve zaradi tehničnih zaprek odgojene.

* **Poslanec Lukačič med volilci.** V zadnjih dneh je obiskal narodni poslanec g. Lukačič občinske organizacije JNS v Strigovi, Veržuju, Čezanjevcih, pri Sv. Jurju ob Ščavnici in v Ljutomeru okolici. Povsod je podal politično poročilo in obse gospodarskega programa, ki je bil svoj čas sprejet na sreski konferenci v Mariboru. Razpravljalo se je tudi o potrebnih ukrepih za omiljenje gospodarske stiske. Navzočni so z odobravanjem vzeli na znanje poročilo g. poslancu in vzklikali tudi predsedniku g. Živkoviću.

* **V splošni bolnišnici v Ljubljani 18.850 bolnikov.** Do 26. avgusta je število bolnikov v letošnjem letu naraslo že na 18.850. To je število, ki v prejšnjih letih ni bilo doseženo niti vse leto. Navaj bolnikov kljub poletju neprestano traja. Vsi oddelki so čisto zasedeni. Velike težave dela upravi in zdravnikom izolirni oddelki, ki je do zadnjega kotička prenatrpan in morajo bolniki spati skupaj po trije na dveh posteljah. Med decu razsaša zdi zlasti davica. Z vsakim dnem bolj se kaže nujna potreba razširjenja bolnišnice, odnosno zgradbe novih bolniških zgradb.

* **Smrt najstarejšega ljubljanskega gasilca.** Trdna gasilska korenina Jože Lapajnar je za zmerom zatislil oči na svojem domu v Dobrilovi ulici v Ljubljani. Pred kakimi šestimi tedni je zadela poprej še čilega moža možganska kap, ki ga je naposled ugonobila. Z Jožetom Lapajnarjem je združena zgodovina ne samo ljubljanskega, temveč tudi slovenskega gasilstva. Ni stal med prednjimi boritelji gasilstva, toda krepko je pomagal kopati brazde slovenskemu gasilstvu. Vsi slovenski gasilci so ga poštovali. Pa tudi gasilci v Češkoslovaški in Poljski so ga uvaževali. Jože Lapajnar se je rodil pred 79 leti v Kamni gorici. Prav letos je dopolnil 80. leto. Kot mlad deček je priromal v Ljubljano in stopil pri takratnem

mizarskem mojstru Doberletu za mizarskega vajenca. Mojstru je potem ostal zvest pomočnik. Pokojnik je 57 let vneto deloval med gasilci. Pri mnogih požarih nesrečah je tvegaj svoje življenje. Naj omenimo le velikanski požar, ki je l. 1887. upepelil takratno staro gledališče na Kongresnem trgu. Bil je med prvimi gasilci. Požrtvovalno pa je sodeloval tudi pri drugih večjih požarih, kakor pri požaru papirnice v Medvodah, smodnišnice v Kamniku pred vojno, velike tvornice na Fužinah. Med vojno l. 1917. je nastala strahovita eksplozija smodnišnice na Ljubljanskem polju. Noč in dan je bil tu na svojem mestu kot gasilec, da se eksplozija ni nadaljevala. Časten mu spomin!

* **Dve zlati poroki.** Dne 18. avgusta sta obhajala v Rušah zlato poroko zakonca Dragotin Lingelj in soproga Ana. Ko so med svetovno vojno preganjali in vlačili po ječah zavedne Rušane, je moral tudi Lingelj okusiti preganjanje. Slavljence je še vedno čil in še zmerom sam gospodarji s svojo zvesto zakonsko družico Ano na ogromnem posestvu v V. Pleterah v zdolski župniji pa sta praznovala zlato poroko Franc Novak in soproga Marija. V dolgih 50 letih sta si s trdim delom in pridnostjo postavila lepo domačijo. Obema paroma še mnogo let!

* **Dvoje uspelih mezdnih gibanj.** Nedavno so stopili v mezдно gibanje mizarji v Št. Vidu nad Ljubljano in parketarji v Ljubljani in okolici. Pri mezdnih pogajanjih med mizarskimi mojstri in zastopniki delavstva je bil kmalu dosežen sporazum. Pomočniki, ki so uslužbeni tri mesece po napravljenem pomočniškem izpitu, bodo dobivali 3 Din od ure, po treh mesecih po 4 Din, po enem letu pa po 4.50 do 5.50 Din. Pomočniki dobe tudi dopust in sicer po dveh letih službe tri dni, po štirih letih službe štiri dni. Pogodba velja za šest mesecev in sta obljubili obe stranki, da se je bosta držali. Obenem sta se obe stranki zavezali, da bosta vzajemno pobijali šušmarstvo. Te dni je bila sklenjena tudi kolektivna pogodba med izdelovalci parketov v Ljubljani in okolici. Parketarji so dosegli izboljšanje 20 odstotkov akordne nagrade za kvadratni meter položenih parketov.

* **Na državni meščanski šoli obrtno-kmetijskega značaja v Škofji Loki** bo vpisovane l. 2. in 3. t. m. V I. razred se bodo sprejemale učenke in učenci, ki so dovršili IV. ali višji razred (šolsko leto) osnovne šole vsaj z do-

brim uspehom V izjavnih primerih sme učiteljski zbor odobriti vpis do 20. t. m., minister prosvete pa do 10. oktobra. Ubožni učenci dobe za nabavo knjig in učnih pripomočkov podporo iz šolskega ubožnega sklada in so oproščeni plačanja šolnine in drugih prispevkov.

* **Pravilna uporaba lesa** je mogoča le tedaj, če natanko poznamo vse njegove slabe in dobre lastnosti in vse možnosti in načine za njegovo predelavo. Na velesejmski razstavi »Za naš les« bomo od 1. do 13. septembra videli in spoznali odpornost lesa proti vsem vremenskim spremembam, boleznim in škodljivcem, obenem pa tudi, kako se jih branimo, kako povečamo trajnost lesa in podaljšamo trajnost konstrukcij, kako povečamo njih nosilnost in zmanjšamo nevarnost pred ognjem.

* **Bled na dražbi prodan za 23.400.000 Din.** Te dni se je vršila v Parkhotelu na Bledu od okrajnega sodišča v Radovljici razpisana javna prisilna dražba vseh nepremičnin g. Ivana Kende in njegove soproge Marije. Poleg glavne upnice Zadrúžne gospodarske banke, ki je predlagala dražbeno postopanje, so bili navzočni še drugi upniki. V konkurzno maso je bilo v celem prijavljenih nad 140 upnikov. Zdražila je vse te nepremičnine Zadrúžna gospodarska banka za skupno vsoto 23.400.000 Din.

* **Delo na Slačniku se obnovi.** Nedavno se je zglasilo pri bankski upravi odposlanstvo delavcev s ceste Trbovlje—Zagorje, ki sta ga vodila narodna poslanca g. Mravljec in Pleškovič. Odposlanstvo je dobilo od banske uprave zagotovilo, da se bo delo na tej cesti spet začelo v najkrajšem času in da bodo sprejeti nazaj v delo vsi brezposelni, ne bodo pa sprejeti de'omrzneži in hujskači.

* **Grob rimskega velika so izkopali** de'avci mestne plinarne v Ljubljani ob stiku Bleiweisove, Tržaške in Rimske ceste, ko so imeli opravka s popravilom plinovoda. Več delavcev je imelo ves dan dela, da so obkopali kameniti grob, ki ima četverkotni tloris v izmeri dobrih dveh kvadratnih metrov. Grob je visok okrog enega metra. Pokrov je v obliki poševne strehe z debelim stožčastim rogljem na vsakem vogalu in nekoliko presega rob krste same. Pokrov je na več krajih počen in ima na sredi precejšnje lukno, ki pa je bila prekrita. Iz tega bi bilo sk'epati, da je bil grob že s silo razbit, ali pa so pri kakem poznejšem delu pokrov razbili v mno-

»Mati, moja ljubljena mati!« je Cvetka jokala. »Ne zapustite me! Kaj bo z menoj, če vas ne bom več imela?«

Mati jo je tolažila, a je ni mogla potolažiti. Živelja je kakor v strašnih sanjah. Samo na eno je še mislila: na pismo, ki bi ga morala poslati Stanku.

S krvavečim srcem je začela pisati in vroče solze so padale na papir.

S tem pismom je sama sebi uničila srečo.

»Ljubí Stanko!

Najine sanje so končane. Strašna usoda naju je za zmerom ločila. Srce se mi trga, ko ti pišem te vrstice.

Včeraj so me poklicali v grad. Zahtevali so, naj te pustim. Zbadani in psokv, s katerimi so me obsuli, ne morem ponoviti. Branila sem se odločno in sem naposled zbežala.

Toda to še ni konec mojega ponižanja! Sobarica baronice Elvine je pritekla za menoj in sluga me je zgrabil. Obdolžili so me, da sem okradla baronico, da sem ji vzela dragocen nakit. Sobarica ga je privlekla iz mojega žepa. Kako je zapestnica prišla tja, ne vem. Mislila sem da znorim od strahu! Jaz — tatica! Tako me je zaničljivo imenovala baronica. Potem so me vlekli k tvojemu očetu in ta jima je veriel. Dal mi je na izbero, da me zapro kot tatico, ali pa da naj tebi pišem pismo, da te ne maram več! Prisiljena sem bila obljubiti, da bom pisala. Kaj naj bi bila naredila, da se ognem sramoti?

Zato zdaj ne morem biti več tvoja! Če mi tudi srce počí, se ti moram odpovedati. Pozabi me, Stanko! Jaz te bom ljubila večno, dokler bo le še košček življenja v meni!

Zadnjič torej zbogom!

Tvoja nesrečna Cvetka.

Strašno pismo je bilo spisano in Cvetka se je nekako pomirila. Mera njenega trpljenja je bila polna. Izgubila je ljubega, njena mati pa leži na smrtni postelji. Kaj jo more še hušega zadeti?

Tako sta minila še dva dneva. Bolnica je čedalje bolj slabeša. Cvetka je noč in dan čula ob posteli in materj požrtvovalno stregla.

Prosila je Boga pomoči, toda smrt se je bližala neizprosno.

Solnce je zahajalo in njegovi zadnji zarki so padali v tiho sobico na blede, izmučeni obraz bolnice. Cvetka je tiho jokala in sedela ob posteli. Vse je bilo tiho, samo ura na steni je enakomerno bila.

Tedaj se je zganila bolna žena in s slabotnim glasom dejala:

»Cvetka, ta ura je moja poslednja!... Toda umreti ne morem, dokler ti ne razodenem velike skrivnosti...«

»Mati, mati!« je vzklikala Cvetka in poljubila neno mrzlo roko.

»Poslušaj me, dete!« je šepetala mati s pojenjaočim glasom. »Ti ne veš, zakaj naju je moral nekoč tvoj oče zapustiti — in zakaj sva postali tako siromašni! Moraj je bežati, ker... Vse boš izvedela, vprašaj župnika!—

On vse ve. — Vse ti bo povedal! Jaz ne morem več!...«

Utrujena mati je umolknila. Tega, kar je Cvetka pravkar slišala, ni mogla dobro razumeti, ker so jo preveč premagovale bolečine.

»Cvetka, je čez nekaj časa vzdihnila bolnica. »Ne pozabi tega! Pojdi k župniku! Slišiš? On se bo pobrigal zate!«

»Da, mati, da!« je jokajoč potrdila hči. »O, ko bi mogla umreti z vami!«

Cvetka ni slišala hitrih korakov po veži in ni videla, da so se odprla vrata in da je stopil v sobo visok mož.

Umirajoča mati pa je slišala vse in je v neizrekljivem začudenju široko odprla oči.

»Cvetka, Cvetka!« je zdaj zaslišala dekljica glas, kakor bi bil prihajal iz nebes, in lučbe roke so jo obiele.

»Stanko! Moj Bog! Ti?« je zajecfala in ni mogla verjeti svojim očem.

»Da, jaz sem!« ji je odgovoril mladi grof in poljubil njen obokani obraz. »Ali nisi mislila, da pridem? Oh, Cvetka, kakšno pismo si mi pisala! Mo'a uboga ljubica, kaj so ti naredili? Tebe so osumili in zato nočeš biti moja?«

»Saj ne smem! Spravili so me v sramoto! Skrivati se moram pred ljudmi! Ti se ne smeš več zmeniti zame! Pozabiti me moraš!«

Te besede so bile polne obupa. Cvetka se je skušala rešiti objema, toda Stanko jo je še tesneje držal.

»Ne!« je vzkliknil. »Nikoli te ne zapustim, Cvetka in če bi te ves svet kamenjal, jaz te ne zapustim!«

»Mati, mati, ali slišite?« je plakala Cvetka vsa srečna.

nju da je navadna skala, nato pa, ko se je pod kamenjem pokazala navadna luknja, so jo s ploščo pokrili.

* **Smrtna nesreča duhovnika.** Pred dnevi se je komenski kaplan g. France Pahor, doma iz Novelega pri Temenici, s kolesom odpravil v Vojšćico, kjer je maševal. Nato se je nameraval takoj spet vrniti v Komen. Med potjo pa se mu je kolo pokvarilo, da je padel in si zionil tilnik in kmalu nato umrl. Štel je 49 let. Pogreba se je udeležila velika množica ljudstva iz Komna in okoliških vasi.

* **Avtobus je zgorel.** Na Trzinjski gmajni onkraj Črnuč se je pripetila huda nesreča, pri kateri je bilo v nevarnosti več ko 20 potnikov. Avtobus, ki skrbi za zvezo med Ljubljano in Moravčami in ki je last splošne prometne zadrage, se je odpeljal s postajališča v Tavčarjevi ulici po Tyrševi cesti. Kmalu za ostrim ovinkom nad Črnučami pa se je iz razplinjača pojavil plamen. Šofer je naglo ustavil voz. Ogenj, ki je hitro objel karoserijo, pa so opazili tudi že potniki. Na srečo se ljudi ni polastila panika, ki je v takih primerih pogostokrat kriva hudih nesreč. Šofer je odprl vrata in potniki so drug za drugim izstopili. En sam izmed njih je postal nemiren in je z roko udaril po šipi, da se je obrezal. Bil je že skrajni čas, zakaj vnel se je že bencin. Sledila je eksplozija pnevmatik in v trenutku je bil ves avtobus v plamenih. Kako je do nesreče prišlo, še ni povsem jasno. Prestrašeni potniki so pot nadaljevali peš ali na so v Domžalah najeli voznike.

ad Pol. pregled.

* **Požar pri Sv. Trojici.** Te dni je pogorel hlev pri župnišču pri Sv. Trojici nad Moravčami. Upokojeni duhovnik g. Josip Markič ima občutno škodo, ker so mu zgoreli tudi krava tele, krma, slamoreznica in drugo. Ogenj je bil podtaknjen. Gasiti ni bilo mogoče, ker je bilo leseno poslopje v trenutku vse v plamenih in tudi vode ni bilo na razpolago.

* **Beg iz življenja.** Te dni so našli na podstrešju pisarne stavbenega podjetja inž. Jelenec & Šlajmer v Vrazovi ulici v Mariboru obšenege 41-letnega skladiščnika Rudolfa Slačka. Kaj je Slačka spravilo v obup, ni bilo mogoče dognati. Menijo, da je bil bolan. Zapustil je ženo in dva nepreskrbljena otroka.

* **Avto jo je pregazil.** Na cesti pri Žalcu je v nedeljo neki avtomobil podrl 70-letno, pri veleposestniku Wolfu v Št. Petru nameščeno

služkinjo Marjeto Vrzlakovo na tla in šel čez njo. Vrzlakova je dobila zelo hude no tranje poškodbe. Prepeljali so jo v celjsko bolnišnico, kjer je umrla.

* **Otrok je utonil v potoku.** Mornarju in posestniku Francu Rozmanu v Spodnji Koreni pri Sv. Barbari v Slovenskih gorah, je utonil v mlinskem potoku 18 mesecev stari srček, ki so ga bili pustili s 6-letno hčerko doma brez nadzorstva.

* **Električni tok ga je ubil.** Žrtev svojega poklica je postal v nedeljo zvečer v Ljubljani g. Fran Vizjak, uslužben pri Maloželezniški družbi v Ljubljani. V omenjenem času je na križišču cestne železnice v Zgornji Šiški med remizo in mišnico moral popravljati omrežje. Pri tem pa je prišel v stik z vodom visoke napetosti. Zadel ga je električni tok in se zgrudil nezavesten. Takoj so bili poklicani na pomoč reševalci, ki so ga hoteli jadno prepeljati v bolnišnico, toda že med prevozom je umrl. O smrti moža je bila nemudoma obveščena njegova žena, ki prebiva s hčerko na Celovški cesti 78. Globoko potrta žena je izrazila željo, da bi moža pripeljali domov, kar se je v teku noči tudi zgodilo.

* **Ogenj pri Sv. Trojici pri Moravčah.** Trojiškemu župnemu upravitelju g. Markiču je v nedavni noči pogorelo gospodarsko poslopje, polno sena in slame. Požar je nastal pozno ponoči; ko so se ljudje prestrašeni prebudili, je bil hlev že v plamenih. Poleg kmetijskega orodja sta zgoreli tudi dve kravi, katerih ni bilo mogoče več rešiti iz gorečega poslopja. Ogenj je bil očitno podtaknjen. Hudo prizadetega g. župnega upravitelja, ki je v kraju splošno priljubljen, pomiluje vsa okolca.

* **Spet velik požar pri Kamniku.** V eni izmed zadnjih noči je pričel goreti Vavpotičev vaščni mlin v Šmarci pri Kamniku. Na pomoč so prihiteli gasilci iz Duplice, Homca in Kamnika, ki pa niso mogli rešiti drugega kakor 40 koles, katera so spravili gostilniški gostje v mlino, kakor tudi pol vagona sladkorja, med tem ko je požar čisto uničil tri vagone pšenice in mlinski izdelkov. Nedvomno je zanetla požar zlobna roka. Uvedena je preiskava, da se ugotovi pravi vzrok požara.

* **Požar v Drešini vasi.** V nedeljo je nastal ogenj v kozolcu posestnika Gorška v Drešini vasi pri Petrovčah. Plameni so kmalu objeli ves kozolec in hmeljsko sušilnico. Gasilcem se je posrečilo obvarovati sosedna po-

slopja. V poslopju je zgorela tudi večja zaloga hmelja v vrednosti 30.000 Din. Vzrok požara ni znan.

* **Strela je ubila vola.** Nesrečno naključje je hotelo, da je prišla Zajčkova domačija na Srednji Dobravi v soboto popoldne med nalivom ob izredno lepega vola. Domači sin se je odpravil na bližnjo senošet v Lipnici, da naloži otavo. Med potjo blizu Pirčeve tvornice žičnikov pa je začelo deževati in malo grmeti. Da si odreže palico, je stopil voznik s ceste k bližnemu drevesu, kar je bila zanj naravnost izredna sreča. V naslednjem trenutku je namreč udarila strela v vola in voz. Žival je obležala na mestu mrtva. Voznik, ki sta ga puh strele in grom sam silno prestrašila, se prve trenutke niti ni mogel znebiti, šel; potem se je zavedel, da je po srečnem naključju ušel smrti.

* **Požar v Šmiklavžu** je nastal ogenj v gospodarskem poslopju posestnika Karola Sošča. Ognjeni jeziki so prešli tudi na zraven stoječo stanovanjsko poslopje ter sta v kratkem času obe zgradbi zgoreli do tal. Požar je nastal v času, ko so bili domačini zaposleni na polju. V zadnjem trenutku se je posrečilo rešiti iz hleva živino. Pri gašenju je posestnik Stojčič dobil hude opekline na rokah in nogah, da so ga morali prepeljati v bolnišnico. Kakor so ugotovili oblastva, je ogenj nastal zaradi slabega dimnika.

* **Žrtve zastrupljenja z mesom.** Pri Sv. Lovrencu na Pohorju se je zastrupilo s pokvarjenim mesom okoli 15 oseb, izmed katerih je umrla 60-letna soproga mariborskega poštnega inspektorja in upravnika pošte ga. Rozina Irgoličeva. Blagookolica se je napotila ob začetku letovščarske sezone k Sv. Lovrencu na Pohorju, da tamkaj prebije nekaj tednov v lepi pohorski prirodi. Nenadno pa so se pojavili znaki zastrupljenja. Morala je nazaj v Maribor, kjer je ležala dalje časa, dokler ni preminila. Zaradi zastrupljenja se je sestala pri Sv. Lovrencu na Pohorju zdravstvena komisija z upraviteljem mariborskega zdravstvenega doma dr. Vrtovcem na čelu in je dognala, da je krivda v okuženju potoka, ki je že pred leti zahteval nekatere žrtve, ki so pile tisto vodo. V ledu tega potoka v katerem je bilo shranjeno meso so našli sledove kužnega bacila.

* **Remiza je zgorela.** V Josipdolu pri Ribnici na Pohorju je nastal požar v remizi kamno-

»Bog bodi z vama!« je dejala umirajoča z zadnjimi močmi.

Grof Stanko se je sklonil k bolnici in prijel njeno roko. Pretréslo ga je, ko je videl, da se Cvetkina mati bori s smrtjo. Na tem bledem obrazu je čital tiho skrb, ki jo je imela mati za svojega edinega otroka, je čital tiho prošnjo za dete, ki bo ostalo samo na svetu.

In on je bil tu, da olajša zadnje skrbi matere za otroka. Potegnil je Cvetko k sebi in je dejal:

»Mati — saj tako vas smem imenovati v tej odločilni uri — zaupaite mi Cvetko! Tu, vpričo vas, mati, pršegam Cvetki fubezen in zvestobo do groba!«

Obraz umirajoče se je razžarel kakor v nebeškem sijaju. S smehom na ustnicah je umrla...

Cvetka se je zgrudila v globoki žalosti čez njo. Temno je postajalo po sobi, samo jok je motil tišino.

Naposled se je grof Stanko sklonil k deklici in jo dvignil. Tesno jo je stisnil k sebi ter poljubil njena usta in njena solzasta lica. Tolažil je ubožico tako dolgo, da se je nekoliko opomogla. Izgubila je mater, a ljubljenec ji je ostal. On jo bo varoval in jo tolažil v težkih trenutkih življenja.

»Stanko,« je proseče govorila, »ne zapusti me! Nikogar nimam več na svetu!«

Med jokom je pripovedovala, kako so jo prisilili, da je pisala tisto pismo, natančno mu je povedala, kako kruto so jo mučili.

Stanko je bil ves iz sebe. Misli je, da baronica vendar ni tako hudobna.

»Potolaži se, Cvetka! Varoval te bom in

kaznoval bom tvoje preganjalce. Vrniti ti bodo morali dobro ime!«

»Kaj misliš narediti?« je v strahu vpraševala Cvetka.

»K očetu goidem! Zda je čas, da jasno in odkrito govorim z njo mo tebi. Pomiri se, Cvetka! Jutri pridem spet k tebi in te ne bom več zapustil!«

Jaka oč se je Cvetka obrnila k svoji mrtvi mami.

Stanko je razburjen odhitel v očetov grad. Ko je bil zjutraj dobil Cvetkino pismo, si je takoj vzel dopust in je odotoval.

Takoj po svojem prihodu je šel k Cvetki, ker je hotel govoriti njej z njo, preden razodene vso spletko očetu.

Takoj ko je Stanko prišel v grad, je hitel k očetu. V predsobi pa mu je prišla nasproti njegova nevesta, baronica Elvira. Sluga Jože je bil namreč takoj naznanil njegov prihod.

Skozi široko odprta vrata je videl Stanko v jedilnico kjer sta še sedela za mizo Hugo in Elvira. Stari grof se je bil že odpravil v svojo sobo.

Stanko se Elviri ni mogel več ogniti. Obstal je in mračno gledal predse.

»Kako nepričakovano si prišel!« mu je zaklicala Elvira z lubeznivim glasom. Pazrostila je roke in vzkljnila: »Po štirih dneh si spet tu!«

»Vzrok vam je naibže znan baronica,« je odgovoril ledeno in ni hotel stisnati njene desnice. Elvira je prebledela.

»Kaj? — Kaj naj to pomeni?«

»To pomeni, baronica,« je jezno nadaljeval, »da je konec spletk, ki ste jih začeli! Obna-

šali ste se umazano proti dekletu, ki vam ni storila ničesar hudega.«

»Ha, to dekle je ničvredna tatica!« mu je Elvira segla v besedo. »Okradla me je! In ti jo še braniš? O, saj dolro vem, zakaj, Stanko! Ampak pozabla bom, da si me z njo go-lufal! Verjemj meni, svoji nevesti.«

»Ne, jaz vem, da je vse laž! Midva sva končala, baronica! Vedite, da niste več moja nevesta! Vaš hudobni značaj mi je zdaj dovolj znan in vse med nama je končano!«

Pri teh besedah je grof Stanko snej zaročni prstan in ga vrzel preplašeni Elviri pred nose, da se je zakotalil daleč po parketu.

Elvira je onemoglo vzkljnila in se vrgla v naročje svoji materi, ki je bila med tem prišla s Hugonom iz obednice; grof Stanko pa je odšel. Stopil je v sobo svojega očeta.

Star grof je začuden vstal s stola, ko ga je zagledal.

»Stanko, ti? Zakaj si prišel nazaj? Zakaj nisi nič sporočil?«

»Zato, ker sem dobil tole pismo, oče,« je odgovoril Stanko z glasom, ki se je tresel od razburjenja. Pomolil je očetu Cvetkino pismo.

»Ti si povzročil, da mi je poslala to pismo!«

Grof je vzel pismo v roke in ga v naglici prečital. Obraz se mu je zresnil in gube so se mu nabrale na čelu.

»No, in kaj potem?« je ostro vprašal in nevoljno pogledal sina. »Ali si prišel zaradi tega pisma?«

»Da, oče! Kar očitalo nesrečnemu dekletu, je zlobna laž. Dobro vem, da se je vse to naredilo iz sovraštva in ljubosumnosti! Tebe so prevarali! Dekle ni tatica!«

»Kaj, ti braniš in zagovarjaš tovarniško delavko? Ali si še zmerom zaslepljen? Tiho!«

loma, ki je last inž. Lenarčiča. Ogenj je upepelil vso remizo, v kateri so bile tri lokomotive industrijske železnice in drugi stroji in aparati, tako da znaša skupna škoda preko 300.000 Din. V nevarnosti je bila tudi velika žaga, vendar se je posrečilo gasilcem ogenj omejiti. Kako je požar nastal, doslej ni bilo mogoče ugotoviti.

* **Zgorel je velik mlin** na Ščavnici v Slovenskih goricah, last Matije Skubca iz Logarjevcev. Škoda je velika.

* **Brzi vlak ga je ubil.** Blizu kemične tvornice v Mostah je v noči na ponedeljek prišlo do razburljive nesreče, ki je terjala življenje 34-letnega trgovskega potnika **Alojza Tomažina**, ki je po rodu iz Rašice pri Velikih Laščah, stanoval pa je nekeje v Mostah. Malo po ponoči je Tomažin prišel po cesti proti kemični tvornici in obstal pred železniškim prelazom, ki so mu bile zatvornice spuščene. Nekaj časa je mirno čakal, a ker se mu je očrtno zdelo, da vlaka še ne bo, je postal nestrpen in je skočil čez zatvornico s kolesom vred in stopil na progo. Prav tedaj pa je pridrvel brzi vlak in lokomotiva je zgrabila njegovo kolo, udarec pa je pahnil Tomažina stran, da se je onesvestil. Ko je vlak odbrzel dalje, je čuvaj našel Tomažina ob progi. Imel je hude poškodbe na glavi, pa tudi po životu. Čuvaj je brž telefoniral na reševalno postajo, a reševalci so zaman prihтели na pomoč. Kmalu po prevozu v bolnišnico je Tomažin umrl.

* **Smrtna nesreča.** Predzadnje nedeljo popoldne je 53-letni posestnik Viher Martin iz Sentjanža pri Velenju doma obiral češplje. Zlezel je tudi na drevo in ga tresel. Pa se mu je odlomila veja na drevesu in Viher je padel in si zlomil telnik. Viherja so pripelali v celjsko bolnišnico, kjer je umrl.

* **Drava je izročila svojo žrtev.** Kakor smo že poročali, je padla z meliskega broda pri Mariboru v Dravo 36-letna delavka Olga Švarceva s Pobrežja pri Mariboru. Truplo nesrečne Švarceve je zdel Drava naplavila pri Sv. Marku pri Ptujju, kjer jo bodo pokopali.

* **Divjaški napad na šolskega upravitelja.** V Škocijanu pri Turjaku so imeli predzadnje nedeljo veliko slavnost. Ponovno novo mašo je pel po enoletnem mašnikovanju brat tamošnjega župnika g. Župančič. Pravilo, da se je veselo račanje razleglo okrog župnišča pozno v noč, kakor je ob takih prilikah pač navada. G. Lojze Županc, upravitelj šole v Škocijanu, zna-

ni prosvetni delavec in pisatelj, se je napotil popoldne na sprehod do Turjaka. Spremljala ga je njegova gospa, ki je tudi učiteljica v Škocijanu. Pot drži iz šole mimo cerkve in župnišča. Ko je prišel upravitelj Županc z gospo mimo župnišča in se oddaljil od njega samo nekaj korakov, je nakentrat nastalo za zakoncema vpitje, za katero se pa nista zmenila. Mislila sta, da se vpitje ne tiče njiju, marveč daje samo izraz veselega razpoloženja novomašnikovih gostov. Nadaljevala sta pot in na Turjaku sta se med prijatelji zadržala pozno v noč. Novomašnega veselja sta se ponovno spomnila šele, ko sta se okrog polnoči spet približala Škocijanu. Prvi ju je pozdravil spuščen župniški pes. Naščuvan se je zakadil v upravitelja, zagrabil ga za suknjič in mu ga raztrgal. Psa je spremljal hlapec, ki se je neprestano postavljajal pred upravitelja, tako da se ga je skoro dotikal in mu zapiral pot. Hlapec je bil gotovo prepričan, da ga bo upravitelj pahnil stran in bo dal na ta način povod za tepež. Ko je upravitelj lepo pozval hlapca, naj se vendar umakne s poti in naj rajši priklene psa, da ga ne bo napadal, je hlapec zaklel, kakor ni mogoče zapisati, potem pa je v temi mrmraje izgnil. Tako sta upravitelj in gospa nadaljevala pot zadovoljna, ker sta mislila, da sta se otrsela napadalca. Nič hudega sluteča sta zavila okrog župnišča proti cerkvi. Zdajci je pa udarilo kakor strela z asnega. Samo velik zamah, živžg skozi zrak, udarec in gospa upravitelja je zavpila prestrašena zaradi neudnega napada in v velikih bolečinah zaradi rane. Hlapec, ki se mu malo prej ni posrečilo izzvati pretepa, se je vrnil s koso v roki, zamahnil je z vso silo po gospe upraviteljvi, ji odsekal polovico rokava na jopi in zasekal na levici velikansko rano. V trenutku, ko je gospa upraviteljeva zaradi bolečin zavpila, je začelo padati od vseh strani kamenje kakor toča. Okrog in okrog cerkve so bili razpostavljeni zavratni napadalci in od vseh strani je deževalo kamenje. Med kamenjem je pa neprestano lomastil hlapec s koso. Samo svoji krepki postavi in jeklenim mišicam se mora upravitelj zahvaliti, da ni podlegel divjaškemu napadalcu; kakega slabiča bi pobesneli hlapec kmalu pokosil. Vendar je dobil upravitelj Županc velike urezine po rokah in suknjič je skoro čisto razrezan. Zverinski napadalec je odnehal šele v trenutku, ko je koso z vso silo

zasadil v suknjič upravitelja in je potegnil koso k sebi, menda v mišljenju, da je koso zasadil globoko v telo, ko je paral dvojno zapeti suknjič s podlogo vred. Upravitelj Županc in gospa sta iskala zdravniško pomoč v zgodnjih jutranjih urah na Grosupljem. Da bi bilo divjaštvo še popolnejše, so še hudo ranjena zasledovali nekateri napadalci in ju obmetavali s kamenjem, ko sta šla v sosedno vas po vozniaka.

* **Zagonetna smrt upokojenega župnika.** V Vrpolju pri Šibeniku so našli mrtvega upokojenega župnika Marka Veziča. Pokojnik je štel 70 let in je bil po vsej severni Dalmaciji zelo priljubljen. Oblastva niso mogla ugotoviti, ali je župnik umrl naravne smrti ali pa je bil umorjen. Aretirali so župnikovega hlapca in njegovo ženo in cerkovnika, ker so osumljeni, da so župnika zastropili.

* **Aretacija že 32krat kaznovane tatice.** Mariborska policija je aretirala 56-letno Ljudmilo Starkovo iz Apač v trenutku, ko je hotela na Glavnem trgu prodati neki kmetici budilko. Pri preiskavi so našli pri njej več budilk, neko žensko obleko in visoke ženske čevlje in druge predmete ki jih je ukradla neki Mariji Tomažičevi v Mlinski ulici. Ker ni znano, kje je ukradla ure, naj se oškodovanci zglašijo pri predstojstvu mariborske policije. Starkova je nevarna tatica. Bila je zaradi raznih tatvin že 32krat kaznovana.

* **Uboj starega moža.** V Košci se je primeril žalosten dogodek, ki je zbudil veliko ogorčenje prebivalstva. Frantje so se zbrali k pijaci in po stari navadi so se sprli in se začeli neusmiljeno pretepati. Prva jih je mirila gostilničarka Marija Lebnova. Ko pa so hoteli tudi njo napasti, je vmes posegel njen oče 69-letni Karel Brezovar. Odločno je nastopil proti glavnemu divjaku, 26-letnemu Antonu Dolancu iz Krajev nad Koško. Tedaj ga je divjak neusmiljeno udaril po glavi, da se je Brezovar zrušil na mestu. Nato je pa podivjanec še nekaj časa klečal na starem možu in ga tolkel, dokler ni izdihnil. Nato se je pognal divjak iz hiše in zbežal v hribe. Zaseduje ga orožniki in ni dvoma, da bo podivjanec kmalu v rokah pravice.

* **Okraden župnik.** V poljčansko župnišče se je vtihotopil neznan zlikovec ter odnesel župniku iz pisalne mize 600 dinarjev gotovina. V pisalni mizi je bila tudi hranilna knjižica, ki jo je na tat pustil nedotaknjeno.

se je ujezil grof. »Jaz vem vse! Kaj imaš opraviti s tako žensko? Ali mi hočeš tudi ti delati toliko skrbi in nadlog kakor tvoj brat Hugo? To dekle moraš pustiti, Stanko! Nič več se ne smeš zanjo brigati, če tega ne storiš, bom tatvino naznanil sodnji in dal dekle zapreti!«

»Če storiš to, se bom še tem bolj postavil zanj!«

»Kaj? Ali si znorel?« je vzkliknil grof in obraz mu je zagorel.

»S svojo častjo kot plemič in častnik jo bom branil!« je odgovoril Stanko. »Moja častna beseda, da je nedolžna! Ali ti to ni dovolj?«

»Kaj pa hočeš s tem dekletom? Ali hočeš samega sebe osramotiti? Tvoja čast zahteva, da varuješ ugled svojega stanu in svoje neveste!«

»Baronica Elvira ni več moja nevesta! Pravkar sem razdril zaroko!«

»Ali si znorel?« je vzkliknil grof. »To je neverjetno!«

»Storil sem to, oče, ker baronice Elvire ne ljubim. Zaničujem jo, ker se je tako podlo obnašala proti Cvetki!«

Stari grof se je tako ujezil, da ni mogel izpregovoriti niti besede več. Težko je dihal in tresel se je tako, da se je moral opirati ob mizo.

»Ljubi oče,« je proseče dejal Stanko. »pomisli, da sem dovolj star, da sam odločam o tem, kaj je zame dobro. Zmerom sem bil pokoren sin in sem tudi takrat ravnal po tvoji želji, ko sem se zaročil z baronico Elviro. Tega pa ne bi bil storil, če bi bil že takrat našel Cvetko. Ljubil sem jo namreč že dolgo.

In zdaj, oče, sem trdno sklenil, da mora postati Cvetka moja žena! Rotim te, da je ne sumničiš več. Cvetka je čista in nedolžna. Daj mi dovoljenje, oče! Pusti vse predsodke, saj gre za srečo tvojega sina!«

»Tako govoriš z menoj? Zdi se mi, da se ti je zmešalo. To tovarniško delavko hočeš vzeti, to beračico! Oženiti se hočeš z navadno tatiko!«

»Cvetka ni tatica!« je vzkliknil Stanko. »Pošteno dekle je in ne trpim, da bi kdo tako govoril o njej. Tudi ti, oče, ne smeš psovati dekleta, ki ga ljubim in spoštujem!«

»Sveti križ božji!« je zakričal stari grof. »Ali se predrzneš mene poučevati! Toda čakaj! Tvojo ljubico bom spravil v tako sramoto, da se kot častnik in plemič ne boš upal nastopiti zanj!«

»Oče!«

»Dovolj! Ali se ti nis blede?« se je raztogotil grof. »Kako moreš ti, grof Strmški in častnik, vzeti tovarniško delavko, ki je niti moj sluga ne bi maral?«

»Kot častnik je ne morem vzeti,« je mirno odgovoril Stanko, in zato bom pustil vojaško službo! Če bo treba, se pa lahko odrečem tudi plemstvu!«

»Moj bog! To je zame smrt!« je vzdihnil stari grof in omahnil na stol, kakor bi ga bila zadela kap. »Če storiš to, te prekolnem, te razdedinim! Potem nimam nobenega — nobenega sina več!«

Težko dihajoč je ležal v naslonjaču in zaprl oči. Stanko je skočil k njemu in ga ves v strahu objel.

»Oče — za božjo voljo — !«

Planil je v sosedno sobo po kozarec vode. Ko se je Stanko trudil okoli očeta, je pogledal izza prislonjenih vrat v sobo tudi Hugo. Počasi se je oče zavedel in si opomogel.

Za vrati pa se je škodoželjno režal Hugo in si mislil:

»Tako je prav! Do tega je moralo priti! Znorel je res, ker hoče vse žrtvovati za svojo ljubico! Naj le dela tako, saj je vse v mojo korist! Prepričan sem, da ga bo starec razdedinil! Bom že jaz poskrbel, da bo tako!«

Potuhnjeno je stisnil pest proti bratu in na obrazu se mu je bralo sovraštvo.

Med tem je nekaj za njim zašumelo. Prestrašen se je Hugo ozrl in zagledal za seboj bled dekliški obraz. V sobi je bilo sicer temno, toda Hugo je spoznal dekle, ki se je tako iznenada prikazalo. To ni bila Elvira, ampak neka druga, ki mu ni bila tuja.

»Pavla, kaj iščeš tu?« Kako si prišla sem?« jo je začuden vprašal. »Kdo te je spustil sem?«

Dekle je molče stalo pred njim, samo njene oči so se skrivnostno svetlikale in njene prsi so se razburjeno dvigale.

»Zakaj me iščeš tu?« jo je vnovič ogovoril Hugo. Če te kdo vidi! Jutri bova govorila!«

»Se danes moram govoriti z vami!« je tiho odvrnila Pavla.

»Poberi se!« ji je osorno velel Hugo. »Ali hočete, da vse izdam vašemu očetu?« mu je grozeče odgovorila in njene oči so se svetile.

»Ali se ti je zmedlo?« je vzkliknil Hugo. »Pojdi! Pusti me samega! Jutri se boš odmela!«

(Dalje)

* **Obsodba mednarodnega pustolovca iz Prekmurja.** Ko so Gradovi v Sv. Jakobu ob Savi nedavno popoldne šli z doma na polje, so večna vrata zaklenili. Kmalu pa je mimo prišel neznanec, ki je vrata nasilno odprl in iz spalnice pobral 700 Din, praznično obleko, čevlje, tri ure in nekaj drobnarije. Potem je neopažen izginil. Gradovi so še le proti večeru opazili tatvino in jo takoj naznanili orožnikom. Ti so že drugi dan dopoldne imeli tatu v rokah. Bil je 33-letni trgovski pomočnik Ignac Salaj iz Črensovcev v Prekmurju. Salaj je znan kot mednarodni pustolovec in drzen vlomilec. Bil je že obsojen na večletno zaporno kazen in tudi tuja sodišča so že imela opravka z njegovimi vlogi. Pred malim kazenskim senatom v Ljubljani je Salaj prostodušno priznal vlom pri Gradovih in je bil obsojen na eno leto in dva meseca robije in v izgubo častnih državljanovih pravic.

* **Ženska je zadavila dve srnici.** V nekem vinogradu v Krčevinah pri Vurbergu je viničarka v vinogradu žela travo. Nemažno pa sta priskakljali pred začudeno viničarko dve mladi, komaj mesec stari srni, in se začeli tamkaj pasti. Ker so mlade srne krotke in se ne bojijo človeka, sta se živalci približali ženski, ki pa ni imela do živalic nobenega obzira. Obedve je prišla in ju zadavila. Nato je svoj plen nabasala v košaro in nesla domov. Ker ena izmed živalc še ni bila mrtva in je v košari stokala, so ljudje, ki jih je med potjo srečavala, postali pozorni. Strgali so ji košaro z glave ter z začudenjem videli, kako se bori ena izmed živalc s smrtjo, druga pa je bila že mrtva. Zadevo so naznanili orožnikom.

* **Vlom ob meji.** V trgovino Ivana Šefa v Št. Ilju v Slovenskih goricah so vlomili neznanca. V hišo so prišli s ponarejenim ključem in so odnesli razno manufakturno blago v vrednosti nad 10.000 Din. Po tatvini so pobegnili najbrže proti meji in v Avstrijo.

* **Čudežni zdravnik pod ključem.** 63-letni Berdel Franc v Mariboru dobro znan kot čudežni zdravnik, je ukradel iz avtomobila Egiptana Edmunda Levya iz Kaira nahrbtnik s štirimi pari čevljev in zimsko suknjo. Mariborska policija ga je aretirala in je pri zaslišanju tatvino priznal. Ukredene predmete je policija vrnila lastniku, Berdelu, ki ima še več takšnih reči na vesti, pa je izročila okrožnemu sodišču.

* **Vlom v ljubljansko mestno blagajno.** Nedavno ponoči je bil izvršen vlom v ljubljansko mestno blagajno, in sicer v blagajno mitniškega urada na Masarykovi cesti. Neznanci so odnesli vso gotovino, ki je bilo okrog 4000 Din. Kako so prišli vlomilci v skladišče, ni pojasnjeno.

* **Zasačena poljska tatnica.** Že dolgo časa so opažali lastniki vrtov in njiv na Zaprcah in okolici, da jim nekdo krade poljske in vrtno pridelke. Lanj so imeli nekoga na sumu zaradi tega, ker vzredi letno dve do tri svinje, ima pa samo majhen zelenjadni vrt. Zalostno je zlasti to, da je bilo največ ukradenega iz vrtov ubogega delavstva. Predzadnjo nedeljo zjutraj je šel nadmojster tovarne »Titan« v pižami malo pred hišo in je opazil, kako neka ženska pridno ruje korenje. Nekaj časa jo je opazoval, nato je šel bliže, da bi žensko spoznal. Ko je ta slišala, da se ji nekdo bliža, je hotela pobegniti, a ni več utegnila. Vrgla se je na tla in si s krikom zakrila obraz. Toda to ji ni pomagalo, nadmojster je naglo pristopil, ji razkril obraz in spoznal svojo najbližjo sosedo, ki ga je za božjo voljo prosila, naj je ne izda. Izgovarjala se je, da ni imela namena krasti, pač pa samo pogledati, ali je na sosednji nivi tudi tako debelo korenje kakor na njenem vrtu. Ne bi bila reč tako huda, če bi bila to žena malo plačanega delavca, ampak njen mož je v službi tovarne »Titan« na Perovem in ima nad sedem dinarjev plače na uro, poleg tega pa je tudi hišni posestnik. Vsa okolica je hvaležna g. nadmojstru, da je razkril poljsko tatnico.

* **Zaradi 100 Din pred velikim senatom.** Peter Židan se je nekoč okoli 21. ure vračal nekoliko židane volje iz vinotoča Martina Bu-

jaša v Prešernovi ulici v Ljubljani. Po Prešernovi ulici jo je mahnil Peter Židan na Stari trg. Med potjo se mu je pridružil ropa obtoženi Anton Kastelic in ga spremljal tja na Stari trg 21. Nista dosti govorila med seboj. Pred omenjeno hišo na Starem trgu pa ga je s ceste pahnil v vežo, ga podrl na tla in mu pobral denar v znesku 100 Din. Obtoženec je bil zaradi ropa 100 Din obsojen na eno leto robije.

POPOTNIKOVA TORBA 60letnica malonedeljskega prosvetnega dela

Mala Nedelja, avgusta.

Že od leta 1876. je Mala Nedelja središče prosvetnega dela v Prlekiji. Delavna sokolska četa, ki nadaljuje delo Kmečkega bralnega društva, proslavlja letos 60-letni jubilej, odkar se je začelo pri nas delati na področju narodne prosvete. Vse leto 1936. je jubilejno leto, predzadnjo nedeljo pa je dosegel svoj višek s predstavo »Desetega brata« na prostem in z otvoritvijo novega letnega gledališča, kjer bodo vsako leto 15. avgusta redne predstave.

Ker je za kmečko prebivalstvo igra na prostem nekaj novega, je bilo zanimanje zelo veliko. Le žal, da je vreme nekoliko nagajalo, da je zelo oddaljenim preprečilo obisk. Vendar smo med številnimi posetniki opazili mnogo tujcev iz Radgone, Štrigove, Ljutomera, od Sv. Antona, Sv. Andraža in od drugod.

Igra, pri kateri so sodelovali po večini domačini, kmečki fantje in dekleta, je nadvse nepričakovano uspela. Režijo je vodil br. Kolar Vilko. Pomagala sta mu br. Lukačič in br. Golob, pevske točke pa je naštudiral br. Čeh. Vsi igralci so odlično rešili svoje vloge. Posebno pohvalno moramo omeniti glavno vlogo, desetega brata (br. Kolar), Kriavlja (br. Hanžel Janko), Manico (s. Hojsova), Dolefa (br. Kovačec), Obrščaka in Meto (br. Čeh in s. Kolarjeva), Marjana (br. Prejac), Kvasa (br. Golob), Piškavca (br. Škrjanc), Vencija (br. Kapun), ki so odlično rešili svoje vloge in pokazali, da so dobri igralci. Zelo lepe so bile skupinske slike (delno v narodnih nošah), ki so prišle povsod do izraza. Številno občinstvo je nagradilo igralce z navdušenim ploskanjem, kajti z vsestransko dovršeno igro so igralci zbudili zanimanje vseh.

S to proslavo je delavna sokolska četa pokazala, da je započeto delo z vso resnostjo in požrtvovalnostjo nadaljevala, in spomin na čase, ko so bili položeni prvi temelji temu narodno-prosvetnemu delu, res lepo proslavila. Naše čestitke!

Čudno se nam zdi, da se vse tri gasilske čete v naši občini, ki jim sokolska četa vedno pomaga pri delu, niso udeležile proslave.

NAŠI NA TUJEM

Novi izseljenski komisar v Düsseldorfu. Z odlokom ministra za socialno politiko in narodno zdravje je postavljen za izseljenskega komisarja pri generalnem konzulatu v Düsseldorfu g. Mirko Kranjc, uradnik izseljenskega odseka ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje. Novoimenovani izseljenski komisar je po rodu iz Borovnice pri Ljubljani.

BANKA BARUCH

11, Rue Auber, Paris (9^e)

odpremlj. denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem denarnem kurzu Vršil vse bančne posle najkulantneje. Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija: št. 3064-64, Bruxelles; Francija: št. 1117-94, Paris; Holandija, štev. 1458-66, Ned. Dienst; Luksemburg: št. 5967, Luxembourg. — Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne nakaznice. 56

PREKMURSKI GLASNIK

Ogled starinske cerkve v Turnišču. Za znanstveno preiskovanje in zbiranje starin slovenske zemlje med Muro in Rabo se je pred letom ustanovilo Prekmursko muzejsko društvo s sedežem v Murski Soboti. To društvo je nedavno priredilo ogled starinske cerkve v Turnišču. Prišlo je precejšnje število izobražencev, ki so si ogledali znamenito cerkev, posebno njene slike, stare že nad 600 let. Turniška cerkev je poleg kapele v Selu in cerkve v Martjancih najdragocenejši del umetnostne posesti Prekmurja. Pred sto leti je bila znamenito romarsko mestokamor so na Vnebovzetje Marijino prihajali romarji tudi iz medmurskih in prekravskih krajev. Po raznovrstnosti slikarskih rok, po obilju in pomembnosti vsebine in po umetnostnozgodovinski mnogovrstnosti nadkriljujejo te slike vse doslej v Sloveniji odkrite spomenike srednjeveškega slikarstva.

ŽENSKI VESTNIK

Vrtno delo v septembru

Zdaj je čas, da presadiš v lonce vse cvetlice, ki jih imaš posajene po vrtnih gredah, in sicer take cvetlice, ki ne prenesejo zimskega mraza. To so pred vsem belagonje, fukcije, limonovo želišče in podobne.

Vse lonce poprej dobro pomij in zribaj. V lonce daj dobro kompostno prst. Cvetlice presadi, nato dobro zalij in postavi v senco, da se počasi spet primejo, ter jih pusti v zatišju do mraza. Šele potem jih postavi v svetlo klet.

Za kuhinjo

Kumare s kislim mlekom. Kumare operi, olup in zribaj (ali zreži na kocke). Deni jih v čisto krpo in obesi, da se sok ocedi, nato jih osoli. Kislo mleko žvrkljaj, malo osoli, dodaj ščep sladkorja in malo sesekljane peteršilja. Kislo mleko polij po kumarah in postavi na led ali v mrzlo klet za dve uri, nato jih daj na mizo.

Strjeno kislo mleko. Stepi liter kislega mleka, nato dodaj 30 dek sladkorja v prahu, sok ene limone, štiri deke drobnih rozin, čajico likerja ali ruma in nazadnje še dve in pol deki v četrtinki litra toplega mleka razpuščene želatine. Vse skupaj stepaj še 10 minut. Primerno skledo oprahni z mrzlo vodo, zlij noter stepeno kislo mleko in postavi na led ali v mrzlo klet, da se strdi. Daj s sladko stolčeno smetano, ki jo z vaniljevim sladkorjem posladkaj, na mizo.

Brazilski riž. V liter mleka zakuhaj četrt kile opranega in posušenega riža, kjer naj vre do mehkega. Kuhani riž nato shladi in mu primešaj pet dek sirovega masla, dva rumenjaka in sladkorja po okusu. Kozo dobro pomaži s sirovim maslom, stresi noter riž in ga razravna. Stolci trd sneg iz treh beljakov, ga posladkaj in primešaj tri žlice poljubne mezge. Sneg nadevaj na riž in speci. Daš z jabolčno čežano na mizo.

Praktični nasveti

Barvana tla očisti takole: Tla najprvo dobro pomeji in obriši, nato jih umij z mlačno milnico in izperj še s čisto vodo. V to svrhu si pripravi dve vedri, v enem verra imej milnico, v drugem pa čisto vodo. Isto tako moraš imeti dve cumji. Najprej umij tla z milnico (a ne moči preveč), nato jih zbriši s čisto vodo. Ko so se tla posušila, jih namaži s parketnim loščilom nato skrtači in še z volneno krpo zdrgni.

Zamazan linolej pomij z vodo, kateri dodaš malo mleka, nato ga dobro zbriši s suho krpo, namaži s parketnim loščilom in zdrgni s krpami, da se svetli. Trikrat do štirikrat na leto pa linolej namaži z mlačnim lanenim oljem, in to zato, da se ne lomí.

Prašne baržunaste obleke, klobuke ali pa prevleke na stolih potresi s soljo, nato pa skrtači in stepi. Sol so odstranila ves prah in tudi barvo poživila.

ALEKSANDER LICAN:

SPOMINI IZ SIBIRIJE

(Iz dnevnika slovenskega vojaka in ujetnika v svetovni vojni)

Posamezni koščki človeškega mesa so ležali ob tiru. Železničarji so nama povedali, da se tako kruto maščujejo Kitajci nad nezvestobo svojih žen. Nezvesti ženi poveže roke in noge, zamaše ji usta, jo vtaknejo v vrečo ter navadno ponočj odnesejo na železniški tir, kjer čakajo vlaka, da razmesari ubogo žrtev. Ti primeri se dogajajo tedensko in le redkokdaj padejo zločinci v roke pravici, kajti nad izdajalcem se Kitajci kruto maščujejo. Tudi z novorojenčki, ako so jim odveč, postopajo zelo kruto in nečloveško. Dojenčka odnesejo v skoraj nedostopno grmičevje in ga prepustijo svoji žalostni usodi.

Korejci se maščujejo nad nezvestobo svojih žen na posebno originalen način. Znano je namreč, da žive v okolici Vladivostoka posebne vrste ribe, ki imajo v repu velikansko električno moč in z udarcem repa omamijo človeka tako, da tudi umre, ako ni kmalu zdravniške pomoči. Korejec vzame nezvesto ženo s seboj v prepričanju, da se riba ne bo dotaknila žene, če je nedolžna. Zgode se pa seveda tudi primeri, da riba očvrkne moža namesto žene, da ostane na mestu mrtvev.

Ker smo že pri ribah, hočem opisati primer, ki sem ga videl na Filipinih. Ruski zdravnik, prideljen tudi epidemičnemu oddelku v Vladivostoku, je zapustil svojo službo in stopil v dobro plačano ameriško službo na Filipinih. Povabil me je s seboj; ker mi ni bilo več do službe, denarja sem imel dovolj, sem rad sprejel njegovo prijazno vabilo in sva se odpeljala s prvim ameriškim parnikom do Formoze, kjer je stal parnik ves teden in nas šele nato odpeljal na Filipine, v glavno mesto Manilo. Službo je dobil globoko v džungli. Prebivalci so bili po večini mohamedanci. Zdravnik je imel dela čez glavo, kajti malarija je čedalje bolj razsajala. Proti večeru sva navadno zahajala na lov na divje prašiče, ki jih je tam zelo mnogo. Mohamedanci namreč ne jedo svinjskega mesa in puste divje prašiče, da se množe po mili volji.

Zdravnik je obstrčil krasnega merjaseca, ki je rjoveč pobegnil v džunglo. Zasedovala sva ga. Kmalu sva prišla do ribnika in opazila prašiča, ki je tičal sredi vode, kakor da je z vrvmi povezan. Bile so to murene (neke vrste jegulje - Tropische Alae), podobne našim kačam črnicam. Merjasec je grozovito cvilil, a murene so se mu čedalje tesneje ovijale okrog telesa. Začelo se je temniti in videla nisva niti nekaj metrov pred seboj, le v ribniku se je začelo svetiti. Murene so oddajale od sebe čudno fosfornato svetlobo. Šele tedaj sva opazila, da kar mrgoli teh rib v ribniku. Čim bolj so se opletale merjascu okrog telesa, vratu in nog, tem bolj se je v ribniku svetilo. Še opazila nisva, da je merjaščevo cviljenje privabilo vse polno divjih prašičev v našo bližino. Položaj je postal nevaren. Zlezla sva na bližnje drevo in začela streljati, a vse mi nič pomagalo. Zverji je bilo zmerom več, prašič je pa tako neusmiljeno cvilil, da ga je bilo slišati v tihih tropičnih noči daleč naokrog. Naše streljanje so zaslišali tudi domačini v vasi in gotovo mislili, da nas je odvedel hudobni duh Dčina. Poklicali so duhovne in z bobni in raznimi drugimi instrumenti je šla vsa vas prositi Dčina, da se nas usmili. Vpili so pa tako, da so se jih celo divji prašiči ustrašili in prav kmalu izginili v bambusove goščave. Kmalu so nas dosegli in v zahvalo Dčinu, ki se ni maščeval nad nami, zažgali velikanski kres. V ribniku pa je hropel umirajoči merjasec, okrog in okrog ves povit z murenami, ki so oddajale od sebe krasne fosfornate utrinke. Ko so duhovni opazili, kaj se v ribniku godi, so poklicali vse prebivalstvo okoli ribnika in začeli kričati (moliti), kakor bi se svet podiral. Prepričani so bili, da se je hudobni duh — na njih priprošnje — rajši maščeval nad

ranjenim merjascom kakor nad nami. Takoj drugi dan sem odpotoval; ne vem, koliko časa je zdravnik še ostal v okolici jezera. Jaz sem se popolnoma umiril šele takrat, ko sem opazil svojega starega znanca — velikanski svetilnik vladivostokega pristanišča.

V Vladivostoku sem izvedel veselo novico, da se v teku enega tedna vrne domov. Uredil sem vse potrebno in bil z vsem pripravljen za odhod, samo z In-Kit, banko še nisem popolnoma uredil svojih računov. Obljubili so mi, da mi izročijo denarne čeke v nekaj dneh. A med tem je že prispel japonski parnik Fuschu-Maru, ki je imel nalogo odpeljati nas v Trst. Simcnetti se je pošteno trudil, da dobi čeke pri banki, ker sem se moral ukrcati že dva dni pred odhodom. Šele zadnjo uro pred odhodom mi jih je prinesel, a izstavljeni so bili v rubljih, čeprav sem jaz vedno vlagal le dolarje. Komaj se mi je še posrečilo uteči s parnika, in to s pomočjo nekega japonskega praporščaka. Ušel sem seveda praznih rok, vse svoje kovčge in prtljago sem moral pustiti na parniku.

Šele čez teden dni sem uredil svoje denarne posle z banko, ki mi je izstavila čeke v dolarjih, plačljive v inozemstvu. Bil sem pa skoraj nag, vsa moja prtljaga je bila ostala na japonskem parniku, ki je odrinil brez mene v domačijo. Premišljal pa nisem mnogo, obrnil sem se na ameriški Rdeči križ in jim požel svojo nezgodo. Takoj sem dobil vse potrebno, saj smo si bili vendar stari znanci; dali so mi še preveč, tako da sem skoro polovico obleke razdelil. Nekaj perila še danes nosim. Poskrbeli so mi tudi mesto na angleškem parniku Antijohusu, ki je odhajal prav tiste dni iz Vladivostoka. Nastavljen sem bil v ladijski bolnišnici. Na parniku je bilo okrog 2000 mož in okrog 100 oficirjev.

Čeprav sem komaj čakal, da odidem proti domovini, sem vendar težko, zelo težko zapustil svojo drugo domačijo — Vladivostok. Odhajali smo v miraku, prav ko je na tisoče in tisoče žarnic gorelo po ulicah.

»Zbogom, moj dragi Vladivostok, zbogom za vedno!«

Začel sem jokati ko otrok, ki izgubi svojo dobro mamico. Hudo, tako hudo mi je bilo okrog srca, da bi bil najrajši skočil z velikana ter se povrnil v mesto, kjer sem preživel toliko srečnih in zadovoljnih dni. Še enkrat sem se ozrl v Zlatem rogu (pri svetilniku) v Vladivostok, nato smo izginili v temno noč.

Na parniku sem opravljal službo lekarnarja in bil nekak pregledovalec bolnišnice. Parnik je krasno rezal morskou gladino. Približevali smo se Šangaju. V bolnišnici se je zgledilo nekaj bolnikov; ker so se mi z deli primeri zelo sumljivi, sem poklical dežurnega zdravnika, ki je ugotovil en primer pegastega legarja in štiri primere črnih koz. Kakor v čebelnjaku je zašumelo na parniku. Ujeti smo bili kakor ptički v kletki. Vedeli smo, kaj nas čaka: smrt ali pa dolgotrajna karantena na kakem otoku. Na parniku smo bili namreč brez cepila. Edini kapitan, poveljnik parnika, ni izgubil glave. Toča, žil nas je, da bo ukrenil vse potrebno, da se morda vendar izognemo dolgotrajne karantene. V Šangaju se zaradi nalezljivih boleznij nismo ustavili, pač pa je kapitan po radiu zahteval iz Viktorije (Hongkong) cepila in potrebna zdravila. In res, že drugo jutro smo dobili po angleški torpedovki sredi morja potrebna zdravila. Pocepili smo vse moštvo na ladji in bolnike dobro izolirali. Kmalu so okrevali in novih primerov ni bilo več.

Imeli smo pa vendar precej mrtvecev. Pri odhodu iz Vladivostoka so vzeli na ladjo nekaj hudo bolnih ujetnikov, ki so si tako neizmerno želeli še enkrat videti svojo domovino. A namesto domačije so našli grob v hladnih valovih japonskega morja. Žalosten je pogreb na morju. Mrtvecu zavežejo okrog

14

nog debel svinec in truplo zavežejo v platno. Nato položijo truplo na krovu na desko, ladja se za trenutek ustavi, zastavo dvignejo na pol droga, duhovnik blagoslovi truplo in ladijska sirena mu je zadnji pozdrav. Ladijska godba igra žalostinko in ob navzočnosti vsega moštva zdrkne truplo z deske v morskou globino in ladja nadaljuje svojo vožnjo. To je pot v večnost sredi morja...

Bližali smo se ekvatorju in na ladji je vročina zmerom bolj pritiskala. Skoro vsi smo bili še po sibirsko oblečeni. Ni nam preostajalo drugo, ko da smo hodili po ladji v sami spodnji obleki. Parnik se je bližal Hongkongu in poveljnik je razobesi rumeno zastavo, mednarodno znamenje, da je na parniku nalezljiva bolezen. Kmalu se nam je približal pristaniški parniček s sanitetno komisijo. Bolnika s pegastim legarjem so s posebnim čolnom odpeljali v bolnišnico, nas pa provizorično preložili na drug parnik. Antijohus je bil odpeljan v nalašč za desinficiranje zgrajen dok. Čez 14 dni je bilo karantene konec in smo se vrnili na naš parnik. Bil je ves prenovljen, ni bilo več uši, nadležnih bolh, pa tudi podgan nismo videli več.

Šele nato nam je bilo dovoljeno, da smo si ogledali mesto in njegove zanimivosti. Imeli smo dostop tudi v razne moderne zgrajene forte, ki dominirajo nad Viktorijo. Gotovo smo se Angležem zasmilili, ko smo si pri 40° vročine v debelih ruskih oblekah, vsi premočeni od potu, ogledovali krasne, velike magazine. Angleške aristokratske dame so sklenile, da nam podarijo poletne obleke. Ker smo pa že skoraj odpotovali, so nam obljubile, da jih dobimo v Singaporu.

Še isti večer smo odrinili naprej. Morje je bilo mirno in vožnja krasna. Proti jutru smo opazili vrste delfinov, ki so se metali po morju. Mornarji so nas opozorili, da se bliža huda nevihta, ker so delfini najboljši morski barometer. In res, okrog poldneva se je pregnilo nebo s črnimi oblaki, začelo je liti ko iz škafa, burja je divjala in butala velikanske valove ob parnik, da je bil v nekaj trenutkih ves pod vodo. Vsi smo bili prepričani, da se nam bliža konec. Velikanski parnik je metalo ko orehovo lupino. Sredi morja smo opazili svetilnik, ki je dajal rdeča znamenja. Parnik je sredi penečega se morja vrgel sidro in obstal. Kakor smo pozneje izvedeli, so raz svetilnik opozarjali kapitana, da je nadaljevanje vožnje gotova smrt. Valovi so se kar igrali s parnikom, ki je bil enkrat na vrhu, enkrat na levi in spet na desni. Kdor še ni bil na odprtem morju ob času nevihte, si ne more predstavljati jeze razburkanega morja.

Šele drugi dan je nevihta pojevala, pritiskala je pa teška megla, da nisi videl meter pred seboj. Sirena je dajala znamenja vsi noč, mornarji so pa bili na velike cimbele zaradi tega, da se kak drug parnik ne bi zaletel v našega. Dva dni smo morali ostati na mestu, dokler se ni začela megla dvigati. V okolici smo opazili še kakih 20 parnikov, ki jih je doletela ista usoda in so kakor mi vsi noč tulili in dajali signale.

Šele potem smo nadaljevali pot po mirnem morju in solnce je neusmiljeno pripekalo z jasnega neba. Čez nekaj dni smo pristali v največjem angleškem pristanišču v Indijskem oceanu, v Singaporu. Bili smo prijetno iznenadeni. Po zdravniški preiskavi smo namreč dobili na parnik poletne platnene obleke, tudi angleških slamnatih klobukov ni manjkalo. — Singaporske ulice so bile polne, na videz samih Angležev. Potrebne pipice in pa šetalne pičice smo si pa kmalu sami nakupili.

Angleži so vtaknili velikanske vsote v najmoderneje zidano pristanišče na svetu. V singaporskem pristanišču kar mrgoli trgovinskih ladij iz vseh delov sveta. Trgovinski promet je ogromen. Ulice velikomestne. Velikanske prodajalne, polne blaga, se vrstijo posebno v sredini mesta. Vsa okolica je kar posejana z utrdbami. Zdi se mi, da so bile vse te utrdbne zidane pred Japonci. (Dalje)

× **Prvi topovski strel v Evropi.** Po nekih zgodovinskih podatkih je zagrmel v Evropi prvi topovski strel pred 600 leti. V Aziji se je to zgodilo mnogo prej. Kitajski zgodovinarji pripovedujejo, da so bili topovi v rabi že pred vojno Kitajcev s Tatarji, seveda zelo preprosti. V Evropi so leta 1336., ko je divjala med Benetkami in Genovo krvava vojna, Nemci ponudili Benečanom dva majhna železna topova na smodnik in krogle. Topova sta se zelo dobro obnesla in povzročila med sovražnimi četami velik preplah. Počasi se je topništvo izpopolnjevalo in zdaj imamo topove, o kakršnih se ljudem pred 600 leti še sanjati ni moglo.

× **Stoletnica ruskih železnic.** Dne 24. t. m. so slavili v Leningradu otvoritev prve ruske železnice, ki je zvezala prestolnico s Carskim selom, kjer je stalno bival Nikolaj I. Prvi redni vlak je stekel dne 30. oktobra l. 1837. Ni piskal, temveč je trobil. Kritičnik Belinski je takrat umiral za jetiko, a kljub temu je dnevno hodil gledat, kako napreduje kolodvorska stavba. »Rusija se približuje Evropi! Novo življenje se bo začelo!« je ponavljal v svetem navdušenju in hudo zameril nekemu prijatelju, ki je pripomnil, da bodo po zaslugi železnice nemara postala conejša drva. »Menda ne bo služil veliki izum v nizkotne namene.« ga je zavrnil.

× **Nekaj o orjaških ljudeh.** Poročali smo že, da je umrl v Bukarešti rumunski orjak Mitu Gogea, star 21 let. Orjaka imenujemo človeka, čigar telo presega navadno človeško velikost, namreč 175 do 205 cm. Nad 205 cm velikih ljudi je pet do šest odstotkov med vsem prebivalstvom zemlje. Navadno imajo taki ljudje razmerno majhne glave, kratke hrbtenice, dolge roke in noge, ožja ramena in sploh vse dele telesa v čudnem medsebojnem razmerju. Orjaki imajo močno razvito, naprej štrlečo spodnjo čeljust. Njihove mišice niso dobro razvite in zato orjaki tudi močni niso. Gogea je tehtal 185 kg in meril 242 cm, pa je dvignil komaj 170 kg. Duševno so orjaki zelo slabo razviti, da bi jih lahko primerjali z otroki. Med ženskami orjaških postav skoraj ne najdemo. Orjaške postave se ne podedujejo iz roda v rod. Navadno se začno šele okrog 10. leta silno razvijati kosti. Orjaki imajo močno razvite samo prebavne dele telesa. Rus Fedor Mahnov, rojen v Harkovu leta 1881, kralj takratnih orjakov, je najbolj rasel od 4. do 14. leta. Kot sedemletni deček je bil že razvit kakor odrasli moški. Z 12 leti je meril nad dva metra, v 14. letu nad 2,20, v 24. letu pa že 2,40. V času najhitreje rasti je spal čisto 36 ur nepretrgano. Popil je naenkrat nad dva litra mleka ali čaja ter pojedel za zajtrk 16 trdo kuhanih jajc ter 8 do 10 kosov kruha z maslom. Za obed je pojedel skledo juhe, dva kilograma mesa, poleg tega pa še enega ali dva piščanca, nekaj rib, skledo sočivja in hlebec kruha. Za večerjo je imel 25 ajc s hlebcom kruha, en ali poldrugi kilogram masla in 6 do 8 litrov piva. Navzlic temu je bil pa vendar slabokrven.

× **Pril gledanju sterih bojišč je umrl.** Angleški listj poročajo o smrti angleškega vojaka iz svetovne vojne Makinsona. Mož se je pred kratkim vkrcal na ladjo z namenom, da obišče Galipoli, kjer se je bojeval leta 1915. Spremlja ga je njegova žena. Makinson je bil v svetovni vojni ranjen; dobil je kroglo v bližino srca. Svinčenke mu niso mogli izvleči in je ostala v telesu. Ko se je z ladjo peljal mimo krajev, kjer se je bojeval pred 20 leti, je kazal z ležalke na krovu ladje svoji ženi položaje, kjer se je boril. Dva dni pozneje pa je umrl. Krogla, ki je 20 let počivala v telesu, se je nenadno zglenila in začela krožiti. Makinson je umrl za boječini. Ladja se je z milico na krovu vrnila v domovino.

× **Sedem ur zakonskega jerna.** Enega najkrajših zakonov na svetu sta izčrpala zakonca Devitova v New Yorku. Frank Devito, ki šteje 25 let, je nekega dne stopil v neko restavracijo, da bi večerjal. Tu je zbudila njegovo pozornost natakarka Juanita Arlingtónova. Na prvi pogled se je zaljubil vanjo in 30 minut pozneje jo je že zaprosil za roko. Natakarka je njegovo ponudbo sprejela. Opolnoči sta se mlada človeka pojavila pri mirovnem sod-

36

*Kaj nam je pripravil
stric Tivar
za jesen in zimo?*

Lepe sportne obleke od din. 70 - 170 -
Mornarske obleke " 90 - 150 -
Zimske suknjiče " 190 - 260 -
Sportne čepice " 10 - 20 -

Za deklice:
Oblekce od din. 89 - 159 -
Zimske plašče " " 160 - 340 -

Hubertuse
*garantirano nepremočljive
za dečke in deklice*
od din. 160 - 220 -

TIVAR
OBLEKE

niku in ga zbudila iz spanja, da ju je lahko takoj poročil. Ob 1. po polnoči je mož zahteval od svoje mlade žene denarja, da bi plačal vožnjo z avtom, s katerim sta se pripeljala do mirovnega sodnika. Ta prošnja je zbudila neno nevoljo, pa sta se sprla in je morala žena pozvati stražnika na pomoč, ker ji je dal mož zausnico. Poldrugo uro pozneje so moža, ki je bil pobegnil, aretirali in ob 7. zjutraj je žena zahtevala ločitev, kateri so takoj ugodili.

× **Zmagovalec na šahovskem turnirju v Nottinghamu sta Botvink in Capablanca,** ki si delita prvo in drugo nagrado. Tretjo in četrto si delita Evve in Reshevsky. Alchin ima devet točk. Rus Miša Botvink je prav za prav edini zmagovalec na turnirju kajti samo on ni izgubil nobene partije. 25-letni šahist je znan po svojih šahovskih zmagah že iz Moskve, kjer je prvačil lani in letos. Po poklicu je strojni inženjer, zaposlen pa je v nekem ruskem podjetju, ki izdeluje avtomobile.

× **Krvavi gladovni nemiri v Ukrajini.** Sovetska oblastva so razglasila po večiem delu Ukrajine obsedno stanje, ker se nemiri, ki jih povzročata lakota vedno bolj širijo. Pri nedavnih velikih izgredih v okolici Poltave je bilo 23 oseb ubitih, 200 pa aretiranih. V okolici Konotopa je istotako prišlo do krvavih izgredov. Pri katerih je bilo ubitih mnogo kmetov. Prav tako prihajajo poročila o velikih gladovnih nemirih v severno-kavkazijskih republikah in v pokrajinah Kursku in Salatovu. V Jelansku na Donu je več sto delavcev napadlo in

do smrti kamenjalo vojaške komisije, ki so hoteli rekvirirati žitno letino in drug živež. Vojaštvo je nato vdrlo v kmečke vasi, aretiralo prebivalstvo iz devetih vasi in postrelilo več izgrednikov.

× **Orožne vaje 5000 m visoko.** Letos so imeli deli ruske armade orožne vaje visoko v planinah. Tudi tadžiska divizija je dobila nalog napotiti se na visoko Gisarsko gorovje. Že pred to naporno potjo se je divizija urila v plezanju. Dobila je posebno planinsko opremo in imela s seboj sanitetni oddelek, ki je skrbel tudi za pravilno prehrano vojakov na pohodu. Pot seveda ni bila lahka, saj je to gorovje visoko 5000 metrov. Na mnogih krajih so morali vojniki sami prenašati tovor, ker bi sicer muhe ne mogle naprej po ozkih gorskih stezicah. Z divizijo je šla prostovoljno tudi godba. Do vrha je na prispelo samo pet godbenikov, ki so v višini 5000 m svečano zapeli državno himno.

× **Kobilica sprejema glasove z nogami.** Malo je ušes, ki bi zaznali več ko 15.000 zvočnih valov v sekundi, redki pa slišijo glasove čez 18.000 treslajev. Drugače pa je s kobilicami. Kobilice ne slišijo teh glasov kakor mi, pač pa zvoke z več ko 40.000 treslaji v sekundi. Marsikdo bo osunnil če novemo, da kobilica ne sliši z ušesom, ampak da sprejema glasove z nogami. Njene nožice so sprejemljive za glasove in odvajajo zvoke v posebno centralo. Slušno so ustvarjene tudi ribe. Rbe slišijo s plavutnim mehurjem. Ta mehur je s hrustančasto snovjo pritrjen na notranje uho.

RADIO LJUBLJANA

od 6. do 13. septembra

Nedelja, 6. septembra: 8.00: Koncert delavske godbe »Zarje«. 8.45: Čas, poročila spored. 9.00: Koncert delavske godbe »Zarje«. 9.45: Verski govor (ravnatelj Jože Jagodic). 10.00: Prenos cerkvene glasbe iz stolnice. 11.15: Koncert radijskega orkestra. 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.20: Domoljubne pesmi (pel bo Akademski pevski kvintet). 17.00: Kmetijsko predavanje: O konserviranju. 17.20: Prenos z velesjema: lahka glasba. 18.00: Reportaža z vrtnarske razstave na velesjemu (reportiral bo Josip Kregar). 18.20: Otroci igrajo in pojo (vodila bo Slavica Vencajzova). 19.00: Prenos odkritja jugoslovenskega spomenika v Clevelandu. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Čas, vreme, poročila, spored obvestila. 20.15: Koncert na novih orglah za Djakovo (prenos iz delavnice orgelskega mojstra Jenka v St. Vidu nad Ljubljano). 21.15: Lahka glasba (radijski orkester). 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. 22.20: Plesna glasba (radijski jazz).

Ponedeljek, 7. septembra: 12.00: Venčki šlagerjev (plošče). 12.45: Vreme, poročila. 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.15: Sinfonične pesnitve (plošče). 14.00: Vreme, borza. 18.00: Ruske romane in pesmi (pela bosta Golovin in Driga). 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Vesele pesmi pojeta Udovičeva in Laušetova (na ploščah). 20.00: Zdravniška ura. 20.30: Operni prenos iz Beograda. 22.00: Čas, vreme, poročila, spored.

Torek, 8. septembra: 9.00: Čas, spored, poročila. 9.15: Za dobro voljo (plošče). 9.45: Verski govor (dr. Gvidon Rant). 10.00: Prenos cerkvene glasbe iz stolnice. — 11.00: Magistrov šramel kvartet. 12.00: Koncert radijskega orkestra. 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.20: Plošče po željah naročnikov. 17.00: Kmetijska ura: Naš les (inž. Vilko Mazi; reportaža z velesjema). 17.40: Narodne pesmi s spremljevanjem radijskega orkestra. 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Harmonisti pojo (plošče). 20.00: Duet citer (igrala bosta Ivan Skalar in Emil Mezgolits). 20.40: Operni spevi in odlomki (sodelovala bosta Jože Gostič in radijski orkester). 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. 22.20: Prenos lahke glasbe z velesjema.

Sreda, 9. septembra: 12.00: Kmečka godba, kmečki ples (plošče). 12.45: Vreme, poročila. 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.15: Ežetove koncertne suite (radijski orkester). 14.00: Vreme, borza. 18.00: Vsakemu nekaj in nekaj za vse (plošče). 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Mladinska ura: K razstavi »Naš les« (inž. Vilko Mazi). 20.10: Bitenc Vinko bere tri svoje zgodbe za mladino. 20.30: Klavirski koncert profesorja Antona Trosta. 21.30: koncert radijskega orkestra. 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. 22.20: Vesel spored (radijski orkester).

Četrtek, 10. septembra: 12.00: Reproduriran koncert češke lahke glasbe. 12.45: Vreme, poročila. 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.15: Vse mogoče, kar kdo hoče (plošče po željah). 14.00: Vreme, borza. 18.00: Skladbe komponista Paula Linckeya (igral bo radijski orkester). 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Jan Kiepura poje (plošče). 20.10: Slovensčina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). 20.30: Koncert moškega zbora »Sloge«. 21.15: Operetna glasba (radijski orkester). 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. 22.20: Harmoniko bo igral Stanko Avgust.

Petek, 11. septembra: 12.00: Po naših logih in gajih (plošče). 12.45: Vreme, poročila. 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.15: Radijski orkester. 14.00: Vreme, borza. 18.00: Skladbe Alberta Ketelbeya (radijski orkester). 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Vesele klavirske točke

(plošče). 21.10: Ženska ura: Gobe, II. del (dr. Ljudevit Kušar). 20.30: Večer opernih fantazij, radijski orkester). 22.00: Čas, vreme, poročila spored. 22.20: Akademski pevski kvintet (plošče). 22.30: Angleške plošče.

Sobota, 12. septembra: 12.00: Druga za drugo se plošče vrtijo. 12.45: Vreme, poročila. 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.15: Druga za drugo se plošče vrtijo. 14.00: Vreme. 18.00: Za delopust (radijski orkester). 18.40: Pogovori s poslušalci. 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Ameriški jazzorkestri (plošče). 20.10: O zunanji politiki (dr. Alojzij Kuhar). 20.30: Če študent gre taborit. 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. 22.20: Prenos lahke glasbe z velesjema.

Za smeh in kratek čas

PREVEČ DOBREGA

A: »Zakaj mi vračate ta odlični radijski aparat, saj lahko z njim dobite vse evropske postaje.«

B: »Že res, toda vse naenkrat.«

PROFESORSKA

Profesor je dobil sina. Služkinja vstopi in mu pove veselo novico: »Gospod profesor, fant je!«

»Zdajle ne utegnem, naj pride še enkrat!« odgovori profesor.

OTROŠKA USTA

»Saj niti nisi tako utrujena, kakor sem mislil« je rekel Jožek svoji sestri, ko se je vrnila od poroke domov.

»Zakaj pa naj bi bila utrujena?«

»Saj je vendar hišnica rekla, da si letala polnih šest mesecev za ženinom.«

ZVEZDE NA MOŠKEM NEBU

Moški: »Ve ženske ste prave zvezde na moškem nebu.«

Ženska: »Da, to bi vam bilo po volji. Zvečer naj bi se prikazale, zjutraj pa zopet izginile.«

TO JO PEČE

Mlekarica toži na policiji stranko, ki ji je ostala 200 dinarjev dolžna in se neznano kam odselila.

»Dve sto dinarjev«, se začudi uradnik. »brž-kone bo malo manj, kajti mleku je zmerom precej vode primešane?«

»Prav to me tako zelo peče,« se odreže mlekarica. »stranka je bila šele začetnica in sem ji ves ta čas dobavljala samo pristno mleko.«

KUHAR VZDIHUJE

»Če kuham slabo, ne morem jesti, če pa kuham dobro, nič ne ostane...«

POBEGNILA BOSTA

Mož: »Hitro, hitro, žena, pojdi v hotel in pripravi vso prtlijo. Jutri odpotujeva.«

Žena: »Ali si pregledal vozni red?«

Mož: »Ne, tega ne, pač pa denarnico...«

VEČNE POČITNICE

Stric: »No, Melhiorček, kaj bi ti rad postal, ko boš velik?«

Melhiorček: »Zidar in učitelj.«

Stric: »Oboje hkratu? Zakaj pa?«

Melhiorček: »Zato, ker imajo zidarji počitnice pozimi, učitelji pa poleti.«

Otomane	od Din 340.—
žični vložki	od Din 80.—
odeje	od Din 65.—
tridelne afr. madraci iz	
trpežnega gradla	od Din 170.—

Solidni lastni izdelki samo pri **NOVAKU, Maribor, Koroška 8.** — Vetrinjska 7. Tapetnikom dobavlja vse potrebščine po cenah na debelo.

Od 1. do 13. septembra

Ljubljanski velesjem.

Polovični popust na železnici, parnikih, letalih
Na odhodni železniški postaji kupite rumeno legitimacijo za 2 Din

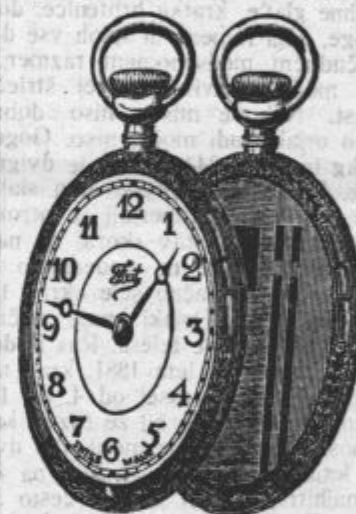
Vsodržavna razstava »ZA NAŠ LES«. — Živalski vrt. Divjad v parku. **VELIKA VRTNARSKA RAZSTAVA.**

Industrija, obrt, trgovina. Domače preproga, Perutnina, kunci, golobi, ribe itd.

Tekmovanje harmonikarjev 13. septembra popoldne in zvečer.

Krpano nabavljate. — Velikomestni variete **Vabimo Vas.**

NOVOST! Samo Din 49-50

St. 52.300. Anker-ura. Pravi švicar. Dobra kvaliteta, izkromirana sklop s pisano garancijo **Din 49-50**

St. 52.301. ura s ceviljenim kazalom in številkam. (Radium) **Din 59-50**

Zahtevajte cenik. Mi ga vam pošljemo brezplačno in poštne proste.

H. SUTTNER LJUBLJANA 6

Lastna protokotirana tovarnarnar v Švic

Križe bo konec

ko bodo domači denarni zavodi mogli zopet dajati

nova posojila iz novih vlog

Zaupajte vaš denar

Mestni branilnici ljubljanski

ki izplačuje nove zneske, vložene po l. 1933, neomejeno ter jih obrestuje po 4 do 5%.

Vloge nad 400.000.000 Din.

Rezerve 14.600.000 Din.

ZA ŠOLARJE

vse vrste obleke, pumparce, perilo itd. v največji izbi si nabavite poceni pri **PRESKERJU**, Sv. Petra c. 14.